

Nota van B&W

Portefeuille H. van der Molen
Auteur Mevr. C.R. Reitzema/R.Ahsmann
Telefoon 5115725 /5115512
E-mail: creitzema@haarlem.nl cjaashmann@haarlem.nl
MO/Wmo Reg.nr. 2007/232299
Te kopiëren: A
B & W-vergadering van 8 januari 2008

Onderwerp

Concept beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2008 – 2011

Bestuurlijke context

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) schrijft voor dat gemeenten een vierjarig beleidsplan op moeten stellen over hoe zij het samenhangend beleid inzake de Wmo vorm wil geven. Het college van B&W heeft in april 2007 met de *Startnotitie Beleidsvisie Wet Maatschappelijke Ondersteuning* (MO/WMO 2007/38) de uitgangspunten voor het beleidsplan vastgelegd.

De Wmo schrijft tevens voor dat het beleidsplan in overleg met burgers en maatschappelijke organisaties tot stand komt. Het college besluit het concept vierjarig beleidsplan Wmo 2008 – 2011 vrij te geven voor inspraak. Na de in de Inspraakverordening vastgelegde inspraakperiode van zes weken worden de inspraakreacties en het advies van de Wmo-raad in het definitieve beleidsplan verwerkt. In de inspraak zal met name om prioritering van de voorstellen worden gevraagd. Na vaststelling van het definitieve beleidsplan door het college van B&W gaat het ter besluitvorming naar commissie en gemeenteraad.

In de nota doen wij een aantal voorstellen en geven wij per voorstel aan welke afdeling binnen de gemeentelijke organisatie initiatiefnemer is voor de uitwerking van het voorstel. De voorstellen zullen worden uitgewerkt in samenwerking met partners in de stad, die voor het merendeel ook voor de uitvoering verantwoordelijk zullen zijn. Deze belangrijke samenwerkingspartners zijn in de nota nog niet genoemd, omdat dit onderdeel is van de uitwerking van de voorstellen.

Financiën

De voorstellen van de Wmo nota voor 2008 worden gedekt binnen de budgetten die in de begroting 2008 beschikbaar zijn gesteld. Voor de komende jaren wordt als financieel kader het Wmo-budget van 2008 als plafond gehanteerd. De extra middelen die via de algemene uitkering boven dit plafond worden ontvangen, worden geoormerkt voor de Wmo. Dit gedeelte van de algemene uitkering wordt pas toegevoegd aan het WMO budget, als via een expliciet voorstel het nut en noodzaak daartoe is

B&W-besluit:

1. Het college besluit het concept Beleidsplan Wmo 2008 – 2011 vrij te geven voor inspraak.
2. Het college besluit op grond van de Inspraakverordening Haarlem de inspraakperiode vast te stellen op zes weken.
3. De voorstellen van de Wmo nota voor 2008 worden gedekt binnen de budgetten die in de begroting 2008 beschikbaar zijn gesteld. Voor de komende jaren wordt als financieel kader het Wmo-budget van 2008 als plafond gehanteerd. De extra middelen die via de algemene uitkering boven dit plafond worden ontvangen, worden geoormerkt voor de Wmo. Dit gedeelte van de algemene uitkering wordt pas toegevoegd aan het WMO budget, als via een expliciet voorstel het nut en noodzaak daartoe is aangetoond en nadat de raad, bij de integrale afweging, in de kadernota daartoe heeft besloten". Verder zal de totale formatie die voor de WMO beschikbaar is (op dit moment 7 fte) uit het WMO budget moeten worden gedekt en is de huidige beleids capaciteit, vanuit de gedachte dat het om de daadwerkelijke zorgverlening aan de burger gaat, de maximale formatieomvang voor de WMO.
4. De betrokkenen ontvangen daags na besluitvorming informatie over dit besluit; de portefeuillehouder geeft perstoelichting, de media krijgen een persbericht.
5. De commissie Samenleving ontvangt het besluit van het college ter informatie.

aangetoond en nadat de raad, bij de integrale afweging, in de kadernota daartoe heeft besloten". Verder zal de totale formatie die voor de WMO beschikbaar is (op dit moment 7 fte) uit het WMO budget moeten worden gedekt en is de huidige beleidscapaciteit, vanuit de gedachte dat het om de daadwerkelijke zorgverlening aan de burger gaat, de maximale formatieomvang voor de WMO.

Commissieparagraaf:

Het college wil het concept vierjarig beleidsplan Wmo ter informatie naar de commissie Samenleving sturen met het oog op de inspraak.

Ontmoeten, verbinden en meedoen

**Concept beleidsplan Wmo
Gemeente Haarlem 2008 - 2011**

december 2007

Inhoudsopgave

Samenvatting	pag 2
Hoofdstuk 1 De Wmo in Haarlem	pag 3
Hoofdstuk 2 Het beleidsplan	pag 6
Hoofdstuk 3 De voorstellen: ontmoeten, verbinden en meedoen	pag 11
Paragraaf 3.1 Zelfstandig (blijven) wonen	pag 11
Paragraaf 3.2 Werk en dagbesteding	pag 18
Paragraaf 3.3 Inkomen	pag 24
Paragraaf 3.4 Ontmoeten en verbinden	pag 27
Paragraaf 3.5 Gezondheid en preventie	pag 33
Paragraaf 3.6 Mobiliteit	pag 39
Hoofdstuk 4 Financiële paragraaf	pag 44
Bijlagen	
1. Vertaling voorstellen naar prestatievelen	pag 45
2. Jaarplan 2008 / prioriteiten (in definitieve versie)	pag 49
3. Overzicht nota's en te ontwikkelen nota's	pag 50
4. Overzicht inspraak	pag 51
5. Advies Wmo Raad en reactie college (in definitieve versie)	pag 52
6. Advies Sams en reactie van college (in definitieve versie)	pag 53
7. Overzicht doelgroepen	pag 54
8. Afkortingenlijst	pag 55
9. B&W nota Subsidies B&W nota Subsidies en OGGZ (in definitieve versie)	pag 56
10. B&W nota Raad op maat (Loketontwikkeling) (in definitieve versie)	pag 57

Samenvatting

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) is sinds 1 januari 2007 van kracht. De Wmo bundelt een aantal oude wetten zoals de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg), de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ). Uit de AWBZ zijn de hulp bij het huishouden en enkele subsidieregelingen overgekomen. Deze taken zijn nieuw.

De rijksoverheid heeft in de Wmo negen prestatievelden benoemd, veelal taken waarvoor de gemeente al verantwoordelijk was. De Wmo biedt de kans een samenhangend beleid te ontwikkelen op de verschillende terreinen. In het beleidsplan staat de Haarlemse invulling van de Wmo.

De speerpunten in het Wmo-beleid van Haarlem zijn **ontmoeten, verbinden en meedoen**. De gemeente wil onderlinge ontmoetingen en verbindingen faciliteren. De Haarlemse invulling van de Wmo stimuleert dat mensen (weer) kunnen meedoen in de maatschappij. Meedoen aan de samenleving is voor heel veel mensen vanzelfsprekend. Voor sommige mensen is dat minder of helemaal niet aan de orde. De gemeente Haarlem wil dat alle Haarlemmers mee kunnen doen. In het beleidsplan staan 30 voorstellen die het meedoen en het onderling verbinden van mensen moet verbeteren. De voorstellen zijn gerangschikt onder zes programmalijnen:

Zelfstandig (blijven) wonen

Werk en dagbesteding

Inkomen

Ontmoeten en verbinden

Gezondheid en preventie

Mobiliteit

De voorstellen zijn het resultaat van een inventarisatie naar wat de gemeente al doet en welke lacunes er zijn in het bestaande beleid. De voorstellen zijn aanvullend op bestaand beleid en uitvoering.

Het beleidsplan is interactief tot stand gekomen. Burgers en organisaties zijn op verschillende manieren en momenten uitgenodigd mee te denken.

Hoofdstuk 1 De Wmo in Haarlem

1.1. De Wmo

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) is sinds 1 januari 2007 van kracht. De Wmo bundelt een aantal oude wetten zoals de Welzijnswet, de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg), de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ). Uit de AWBZ zijn de hulp bij het huishouden en enkele subsidieregelingen overgekomen. De rijksoverheid heeft in de Wmo negen prestatievelden benoemd.

De negen prestatievelden van de Wmo:

1. Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.
2. Op preventie gerichte ondersteuning bieden aan jongeren met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.
7. Maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en huiselijk geweld.
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid.

1.2. Waar gaat het om in Haarlem?

Ontmoeten, verbinden en meedoen. Dat is de Wmo in Haarlem. Veel terreinen van de Wmo zijn niet nieuw voor de gemeente. Denk aan opvoedings- en mantelzorgondersteuning, aan de opvang van dak- en thuislozen en aan voorzieningen die het mogelijk maken dat mensen met een beperking langer zelfstandig kunnen blijven wonen. De Wmo biedt de kans er een schepje bovenop te doen.

Haarlem is een mooie stad om te wonen en te werken. Uit de Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor 2007 blijkt dat 93% de eigen buurt prettig vindt om te wonen. Bijna driekwart van de bevolking voelt zich veilig en over de meeste voorzieningen is meer dan de helft tevreden.

Haarlem kent ook de problemen van een grote stad, zoals de minder grote sociale cohesie. Alle 30 voorstellen in dit beleidsplan hebben als doel ontmoeting en verbinding tussen mensen te vergroten en meedoen te stimuleren.

1.3. Maatschappelijke trends

Individualisering is een belangrijke trend in de veranderende maatschappij. Mensen komen elkaar minder vanzelfsprekend tegen, sociale verbanden veranderen, waardoor mensen minder makkelijk een beroep op elkaar kunnen doen. Mensen willen zich minder (voor lange tijd) binden. Of dat nu aan baan is of aan vrijwilligerswerk. De gemeente Haarlem wil ontmoeting tussen mensen actief faciliteren.

Een tweede trend is vergrijzing. Er komen niet alleen meer ouderen, we worden ook ouder. In Haarlem laten de prognoses zien dat in 2017 vooral de groep tussen 50 en 75 jaar met ongeveer 15% toeneemt. Het aandeel 75 plussers blijft ongeveer gelijk.

Vermaatschappelijking van de zorg is een derde trend. Zorg wordt steeds minder in instellingen, maar vaker thuis gegeven. Dat geldt voor ouderen, maar ook voor mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking. Mensen willen vaak zelf ook graag thuis blijven wonen. Haarlem zet zich in voor een optimaal voorzieningenniveau om zelfstandig wonen mogelijk te maken.

Multiculturalisering is een vierde trend. Het aandeel allochtonen in de totale bevolking in Haarlem (nu ongeveer 25%) stijgt de komende jaren. Allochtonen zijn oververtegenwoordigd in werkloosheid en schooluitval. De voorzieningen voor allochtone ouderen staan nog in de kinderschoenen. De gemeente Haarlem stimuleert ontmoeting tussen allochtoon en autochtoon, brengt de woonbehoefte voor allochtone ouderen in kaart en helpt allochtone ouders bij opvoeding en betrokkenheid bij school.

Een vijfde trend is de veranderende rol van de overheid: zij is niet langer verzorger van wieg tot graf. De maatschappij verwacht dat mensen dingen zelf uitzoeken, regelen en hun eigen keuzes maken. Internet is hierbij niet meer weg te denken. Mensen moeten zelf meer verantwoordelijkheid nemen, voor zichzelf, maar ook voor elkaar. Dit betekent dat er een groter beroep wordt gedaan op burens, familie en vrienden. En die zijn er niet altijd. Mede als gevolg van vrouwen die de afgelopen jaren massaal (deeltijd) zijn gaan werken. De gemeente wil de *civil society* versterken, mensen in staat stellen om elkaar te ontmoeten en te helpen.

1.4. Ontmoeten en verbinden

De gemeente Haarlem wil verbinding en ontmoeting stimuleren en faciliteren. Om de sociale samenhang en daarmee de leefbaarheid in buurten te vergroten. Om de verbondenheid tussen mensen te versterken. Om eenzaamheid onder mensen met een beperking te verkleinen. Kortom: om de *civil society* te versterken waarin mensen elkaar helpen. Kwetsbare groepen als ouderen, mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking en mensen met een psychosociale beperking hebben minder sociale contacten en zijn vaker eenzaam. Uit de Leefbaarheidsmonitor 2007 blijkt dat één op de vijf Haarlemmers vindt dat hij of zij onvoldoende contacten heeft en meer zou willen. Mensen willen elkaar best helpen, maar hebben net even dat extra zetje nodig. Minder dan de helft van de bewoners (43%) vindt dat er in zijn buurt veel saamhorigheid is. Dit percentage is dalend ten opzichte van het jaar 2000. Tegelijkertijd zegt 85% van de bevolking zich mede verantwoordelijk te voelen voor de leefbaarheid van de buurt. Dat biedt kansen.

Bij het mogelijk maken van ontmoeten en verbinden is een belangrijke rol weggelegd voor het vrijwilligerswerk. Haarlem drijft op vrijwilligers, tienduizenden mensen zijn actief als vrijwilliger. Samen met vrijwilligersorganisaties en welzijnsorganisaties moeten juist de kwetsbare groepen meer worden betrokken bij de samenleving, bijvoorbeeld door huisbezoeken. Maar er zijn ook kansen voor kwetsbare groepen om zelf als vrijwilliger aan de slag gaan. Zo snijdt het mes aan twee kanten.

1.5. Meedoen

De Wmo is meedoen. Helaas doet niet iedereen mee aan de Haarlemse samenleving. Kwetsbare groepen doen minder mee, op allerlei gebieden: (vrijwilligers)werk, vrije tijdsbesteding, sport, ontmoeting, etc. Haarlem wil de komende jaren het meedoen stimuleren.

Mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking hebben minder vaak een betaalde baan dan mensen met zonder beperking. Zij nemen ook minder deel aan cultuur, recreatie, sport en vrijwilligerswerk. Allochtonen zijn ook bovengemiddeld vaak werkloos. We hebben naar schatting 20.000 laaggeletterden in Haarlem die minder meedoen aan onze talige maatschappij. In Haarlem zijn er ongeveer 400 dak- en thuislozen en verslaafden die vooral bezig zijn met overleven, vaak psychische problemen hebben en helemaal niet toekomen aan meedoen. Ook een laag inkomen belet mensen om echt mee te kunnen doen. Haarlem kent tussen de 12.000 en 13.000 mensen met een minimuminkomen. De Voedselbank heeft een groeiend klantenbestand. Veel mensen hebben schulden, de vraag naar schuldhulpverlening neemt toe.

Een goede gezondheid is een belangrijke, zo niet de belangrijkste, voorwaarde om mee te doen. In Haarlem neemt overgewicht en overmatig alcoholgebruik toe. Zo blijkt bijvoorbeeld uit het EMOVO onderzoek (onderzoek van de HDK over gezondheid, leefstijl en welzijn onder leerlingen van het middelbaar onderwijs) dat 33% van de jongeren overmatig alcohol gebruikt. Op het gebied van psychische gezondheid is depressie een groeiend probleem.

Speciale aandacht gaat uit naar de mantelzorgers in Haarlem. Een op de vijf Haarlemmers is mantelzorger. Mantelzorgers verzorgen hun naasten uit plichtsbesef, uit liefde en omdat zij vinden dat het normaal is. Vaak is het gevolg dat mantelzorgers (te) laat voor hulp aankloppen. Haarlem wil de mantelzorgers zo goed mogelijk ondersteunen.

1.6. Wijkgericht werken en de Wmo

Het college van B&W heeft wijkgericht werken in Haarlem tot speerpunt benoemd. Het niveau van de wijk staat centraal bij het oplossen van problemen. De Wmo sluit nauw aan bij het wijkgericht werken. Het vergroten van sociale samenhang en leefbaarheid is een van de prestatievelden van de Wmo. In dit beleidsplan is, waar mogelijk, de aansluiting met het wijkgericht werken gezocht. Het vergroten van ontmoetingsmogelijkheden in wijken versterkt de sociale pijler in het wijkgericht werken vanuit de Wmo.

Eén element uit de Wmo is zo belangrijk dat het een aparte beleidsnota verdient: de beleidsnota over de informatie- en adviesfunctie en cliëntondersteuning (prestatieveld 3). In Haarlem kennen we nu twee loketten voor ouderen en gehandicapten. De beleidsnota loketontwikkeling beschrijft het toekomstbeeld: één moederloket met dependances in de wijk. Met belangrijkste doel om de dienstverlening van het loket zo dicht mogelijk bij de burgers te brengen.

Hoofdstuk 2 Het beleidsplan

2.1. Uitgangspunten

Het college van B&W heeft in april 2007 met de *Startnotitie Beleidsvisie Wet Maatschappelijke Ondersteuning* de uitgangspunten voor het beleidsplan vastgelegd. Belangrijke uitgangspunten zijn: de mens centraal, het stimuleren van ontmoeting en het ondersteunen van kwetsbare groepen. Het centrale motto van de Wmo is:

Meedoen en erbij horen

Alle burgers moeten kunnen meedoen in en aan de samenleving. De gemeente ondersteunt burgers en hun organisaties en biedt waar nodig op basis van maatwerk individuele voorzieningen. Samen met bewoners en organisaties in de stad en in de regio werkt de gemeente aan het vergroten van sociale samenhang en zelfredzaamheid van mensen.

2.2. De totstandkoming: in de geest van de wet

Het beleidsplan is in de geest van de Wmo tot stand gekomen. Mensen en organisaties, zowel extern als intern, hebben input geleverd en richting gegeven aan de concrete beleidsvoorstellen. In bijlage 4 is een overzicht van alle inspraakmomenten opgenomen.

In het voorjaar van 2007 is een aantal miniconferenties gehouden met maatschappelijke organisaties waar één of meerdere thema's centraal stonden. Deze miniconferenties hadden tot doel om knelpunten en lacunes in het bestaande beleid te inventariseren en om richting te geven aan oplossingen. Op het gebied van jeugdbeleid is aangesloten bij overleggen van de platforms jeugd. Met de corporaties is een aantal malen overleg geweest over de Wmo.

Om de burgers van Haarlem optimaal de gelegenheid te geven mee te denken over de Wmo, is in 2007 de Wmo-klankbordgroep opgericht. Hierin kunnen alle burgers van Haarlem zitting nemen. De klankbordgroep heeft in de voorbereidende fase op thematische basis input geleverd.

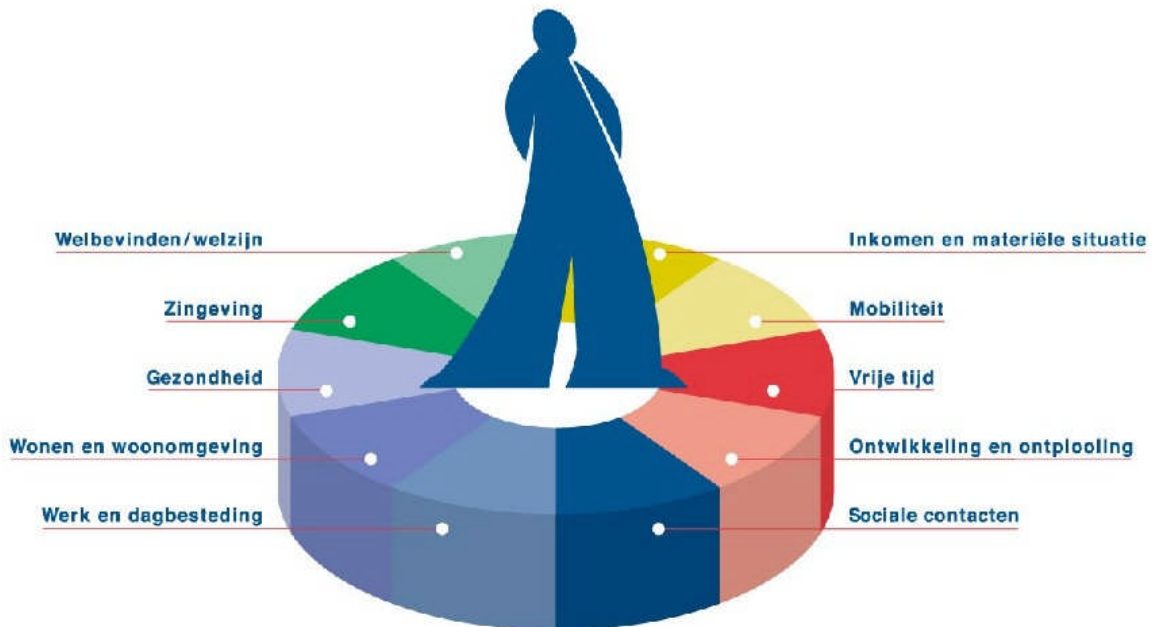
Halverwege 2007 is door de Wmo-klankbordgroep een voordracht gedaan voor de leden van de Wmo-raad. De Wmo-raad is hét adviesorgaan voor de gemeente op het terrein van de Wmo. In de Wmo-raad zitten niet-beroepsmatige vertegenwoordigers van doelgroepen van de Wmo. Het college heeft de leden benoemd. De Wmo-raad heeft op verschillende momenten de conceptteksten van commentaar voorzien. De Wmo-raad brengt een officieel advies op het concept beleidsplan uit.

Leden van de gemeenteraad hebben aangegeven intensief betrokken te willen zijn bij de totstandkoming van het beleidsplan. Dit resulteerde in een "meedenkgroep" van raadsleden, waarmee een aantal malen is gesproken over de vorm en de presentatie van het beleidsplan.

Intern is intensief overleg gevoerd met beleidsadviseurs van de verschillende terreinen van de Wmo. Een denktank van beleidsmedewerkers heeft als klankbord gefungeerd op tussentijdse producten en resultaten. De voortgang is besproken in de Stuurgroep Wmo waar, naast de verantwoordelijke wethouder, tevens een aantal kwartiermakers deel van uitmaakt.

2.3. In Haarlem stellen we de mens centraal

Bij de totstandkoming van het beleidsplan staat de mens centraal. De gemeente Haarlem neemt de geest van de Wmo (meedoen) als uitgangspunt en beperkt zich niet tot de negen prestatievelden van de Wmo. In onderstaand figuur zijn staan alle levensgebieden in beeld gebracht van 'de mens die centraal staat'.

Om te bepalen over wie we het nu eigenlijk hebben als we praten over 'de mens', zijn de doelgroepen van de Wmo in kaart gebracht: Een overzicht van de doelgroepen en hun omvang staat in bijlage 7.

2.4. Ontmoeten, verbinden en meedoen, vertaald naar beleidsvoorstellen

Er is een analyse gedaan van knelpunten die de verschillende doelgroepen op levensgebieden ondervinden. Uitkomst was dat Haarlem zes hoofdonderwerpen kent waar nieuw of geïntensiveerd beleid er voor zorgt dat voor mensen uit de doelgroepen het meedoen, het ontmoeten en verbinden verbetert. De Wmo in Haarlem staat de komende 4 jaar in het teken van het verbeteren van 6 hoofdonderwerpen, die in de volgende programmalijnen zijn vertaald :

Zelfstandig (blijven) wonen

Werk en dagbesteding

Inkomen

Ontmoeten en verbinden

Gezondheid en preventie

Mobiliteit

In hoofdstuk 3 zijn per onderwerp voorstellen geformuleerd. De voorstellen per hoofdonderwerp samen vormen zo een programmalijn. Elk paragraaf kent de volgende opzet:

- Wat is de inhoud van de programmalijn

- Wat doet de gemeente al op dit terrein
- Welke lacunes zijn er
- Welke doelen wil de gemeente bereiken
- Voorstellen voor maatregelen op basis van de lacunes

Per voorstel is aangegeven welke afdeling van de gemeente Haarlem het initiatief neemt in de uitvoering van de voorstellen. We kunnen en hoeven niet alles in één keer aan te pakken. In de jaarlijkse begrotingsronde, voor het eerst in 2009, worden die voorstellen opgenomen die naar de mening van de gemeenteraad (met input uit de inspraakperiode) in het betreffende jaar prioriteit hebben. In 2008 starten de voorstellen die al in de pijplijn zitten en binnen budget kunnen worden uitgevoerd.

2.5. De rol van de gemeente

De Wmo vraagt niet alleen om inhoudelijke plannen. De manier waarop beleid tot stand komt en wordt uitgevoerd is van groot belang voor het welslagen van de doelstelling: "iedereen moet kunnen meedoen aan de samenleving".

2.5.1. Beleidsregie

De Wmo richt zich op het verbinden en koppelen van partijen en wil nieuwe vormen van samenwerking en dienstverlening tot stand brengen. Dit vraagt om meer samenhang en regie in het beleid en in de dienstverlening van welzijn, zorg en wonen. Daar zijn meerdere aanbieders van diensten en producten bij betrokken. De Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) schrijft hierover in een advies aan de regering: "Als oplossing krijgen de gemeenten nogal eens de regierol toebedeeld, maar dit gaat voorbij aan het onderliggend probleem dat gemeenten op sommige beleidsdomeinen geen invloed hebben en dat ook niet zullen krijgen".

De gemeente Haarlem wil die regierol graag oppakken met de kanttekening dat wij - zie het advies van de RMO - vaak geen of slechts beperkte bevoegdheden en middelen hebben om dat volledig waar te maken. Als we willen bewerkstelligen dat aanbieders in het belang van de cliënt met elkaar samenwerken, dan moeten wij ons tegelijkertijd realiseren dat die aanbieders elkaars concurrenten zijn in een markt. Hierdoor kan bijvoorbeeld voortbestaan voor hen een hoger doel zijn dan samenwerking.

Voor de verdere uitwerking van de rol van de gemeente als regisseur zijn voor verschillende situaties verschillende invullingen nodig. Deze krijgen vorm en inhoud in overleg met de betrokken partijen. Daar is tijd voor nodig. De ene keer organiseert de gemeente de maatschappelijke ondersteuning zoveel mogelijk zelf: bijvoorbeeld op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg waar de gemeente een sterke verantwoordelijkheid heeft voor zeer kwetsbare mensen. De andere keer stelt de gemeente het particuliere initiatief centraal. Hierbij voert de gemeente het beleid niet in de eerste plaats zelf uit maar faciliteert, ondersteunt en verbindt de initiatieven van (groepen) burgers of maatschappelijke organisaties. Als het mogelijk is laat de gemeente Haarlem individuele burgers zelf hun belangen zoveel mogelijk regelen.

De gemeente Haarlem vult de regierol vanuit een aantal principes in:

- de vraag van de burgers is leidend;
- een wijkgerichte benadering;
- ruimte geven voor maatschappelijk initiatief;
- een integrale benadering.

2.5.2. Includerend beleid

Alle gemeentelijke beleidsterreinen bevatten onderdelen die van invloed zijn op de vraag of mensen in voldoende mate kunnen participeren en welke ondersteuning zij daarbij nodig hebben. De gemeente Haarlem wil aandacht geven aan mensen met beperkingen en de mensen die hun daarbij ondersteunen (mantelzorgers, vrijwilligers, burens, vrienden en familie). Daarom voert de gemeente Haarlem een Wmo toets in. Alle beleidsvoornemens worden getoetst op consequenties voor de participatie van diverse doelgroepen. Indien nodig wordt advies aan de Wmo-raad gevraagd.

2.5.3. Individuele voorzieningen

Prestatieveld 6 bevat de opdracht aan de gemeente om compensatie te verlenen aan ondervonden beperkingen in het voeren van het huishouden, het verplaatsen in en om de woning, het lokaal verplaatsen en het aangaan en onderhouden van sociale contacten. Bij deze compensatie kan de gemeente rekening houden met de (financiële) mogelijkheden van mensen om zelf een oplossing te vinden voor de beperking. De compensatieplicht is bij de invoering van de Wmo per 1 januari 2007 in Haarlem ingevuld naar de praktijk die gevormd is onder de Wvg en de AWBZ, met aanvulling van het persoonsgebonden budget voor Wvg-middelen. Het begrip compensatie beoogt echter een vernieuwing te geven in de wijze waarop omgegaan wordt met de verstrekking van individuele voorzieningen, waarbij vraaggerichtheid het uitgangspunt is. Het staat de gemeente vrij hierover een eigen beleid te formuleren.

De gemeente Haarlem wil bij de verstrekking van individuele voorzieningen de vraag van het individu centraal stellen. Compensatie strekt niet alleen tot de voorzieningen die de gemeente via aanbesteding inkoopt, maar over de totale sociale kaart. Met andere woorden, het kan zijn dat de vraag adequaat kan worden ingevuld door inzet van vrijwillige hulp of algemene voorzieningen. De medewerkers van Loket Haarlem en van de gemeente Haarlem moeten goed op de hoogte zijn van alle mogelijkheden. De gemeente Haarlem werkt daarom samen met Loket Haarlem om de medewerkers te scholen en op de hoogte te houden van de sociale kaart.

2.5.4. Verantwoording over prestaties

Uit de wet vloeien enkele informatieverplichtingen voort. Zo is de gemeente op grond van artikel 9 van de Wmo verplicht bepaalde prestatiegegevens over de maatschappelijke ondersteuning te registreren en deze jaarlijks voor 1 juli te publiceren. Ook moet de gemeente gegevens aan het rijk verstrekken die verwerkt worden tot een vergelijkend overzicht van alle gemeenten. Doel van deze verplichtingen is om burgers en maatschappelijke instellingen en organisaties in staat te stellen de prestaties van hun gemeente te beoordelen en deze ook te vergelijken met prestaties in andere gemeentes.

De gemeente Haarlem wil aan deze prestaties voldoen door jaarlijks een prestatierapport maatschappelijke ondersteuning te publiceren. De basis voor het rapport zijn in 2008 de prestaties van de uitvoering van de huishoudelijke hulp. Daarvoor worden klanttevredenheidsonderzoeken gehouden en doet de gemeente Haarlem mee aan benchmarkonderzoeken. Vanaf 2009 worden ook de doelstellingen van dit beleidsplan meegenomen.

Hoofdstuk 3 De voorstellen: ontmoeten, verbinden en meedoen

Paragraaf 3.1. Zelfstandig (blijven) wonen

Dirk Boei heeft Alzheimer. Hij is net 75 jaar geworden maar kan zich van zijn verjaardag niets meer herinneren. Het was ook niet druk, alleen de burens kwamen even langs. Vroeger waren verjaardagen altijd feest, met veel vrienden, familie en gezelligheid. Sonja Boei denkt er vaak met weemoed aan terug. Zij zorgt nu al drie jaar voor haar man. Hij is dement, maar door de ziekte van Parkinson kan hij fysiek ook bijna niets meer. Hun dochter Brenda komt eens in de maand langs, dat is een fijne afleiding voor Sonja. Dirk herkent zijn dochter niet meer. Oude vrienden en bekenden blijven steeds meer weg, omdat Dirk erg onaardig uit de hoek kan komen. Soms heeft hij een helder moment en zegt hij Sonja dat hij van haar houdt. Ze zijn ruim vijftig jaar samen, natuurlijk laat ze hem niet in de steek. Ze wil met hem in dit huis blijven, ze wonen hier al meer dan dertig jaar. Maar zwaar is het wel. Ze houdt het vol omdat ze er af en toe tussenuit kan. Die dagen dat er een vrijwilliger komt en zij op pad gaat, zijn heerlijk. Ze voelt zich niet schuldig als ze dan een leuke dag heeft. Sonja verzorgt haar man liefdevol. Maar soms even niet.

Goede huisvesting is een belangrijke voorwaarde voor mensen om zich "wel te bevinden" en om mee te doen aan de maatschappij. Mensen met een lichamelijke beperking hebben aangepaste of levensloopbestendige woningen nodig. Mensen met een verstandelijke of psychische beperking zijn gebaat bij een beschermde woonomgeving al dan niet met begeleiding. Dat geldt ook voor dak- en thuislozen, slachtoffers van huiselijk geweld en verslaafden.

Behalve de woning zijn ook (een toegankelijke) woonomgeving en voorzieningen als hulp bij het huishouden, winkels en voorzieningen in de buurt en vervoersmogelijkheden, belangrijke voorwaarden om zelfstandig te kunnen blijven wonen. Ook de ondersteuning van de mantelzorger is een belangrijke schakel om thuis te kunnen blijven wonen.

3.1.1. Wat doet de gemeente op het gebied van (zelfstandig) wonen?

De gemeente Haarlem heeft een regiefunctie bij het in stand houden van een betaalbare en kwalitatief goede woningvoorraad. De gemeente heeft daarvoor afspraken gemaakt met de woningbouwcorporaties. In de *Woonvisie Haarlem 2006-2012* heeft de gemeente haar visie op het woonbeleid voor de komende jaren vastgelegd, waaronder die op het woonbeleid van kwetsbare groepen. Voor bijzondere doelgroepen (mensen die vanuit een intramurale instelling zelfstandig gaan wonen of uit de maatschappelijke opvang komen) worden jaarlijks 41 woningen gereserveerd. Bij nieuwbouw is levensloopbestendigheid het uitgangspunt.

De gemeente Haarlem heeft aandacht voor de toegankelijkheid van de openbare ruimte. Het onderhoud aan de stad wordt planmatig uitgevoerd. De toegankelijkheid – vooral voor mensen met een beperking – wordt hierin meegenomen.

Voor de opvang van dak- en thuislozen kent Haarlem een aantal voorzieningen zoals een sociaal pension, een dag- en nachtopvang en een nachtopvang en pension voor zwerfjongeren. Op dit moment is het *Regionaal/Stedelijk Kompas: plan van aanpak Maatschappelijke opvang Haarlem* in voorbereiding. Hierin staan de gemeentelijke ambities die de leefsituatie van dak- en thuislozen verbetert met als gevolg een afname van criminaliteit en overlast.

Op het gebied van huiselijk geweld is een plan van aanpak in voorbereiding. De gemeente Haarlem heeft een blijf van mijn lijf huis voor de opvang van slachtoffers van huiselijk geweld. In 2008 worden de mogelijkheden om in te grijpen bij huiselijk geweld vergroot.

Om mensen langer zelfstandig te kunnen laten wonen en zich te kunnen verplaatsen biedt de gemeente in het kader van de Wmo individuele voorzieningen, zoals hulp bij het huishouden, vervoersvoorzieningen, woningaanpassingen of maaltijdverstrekking aan huis. Op het gebied van mantelzorg ondersteunt de gemeente met een subsidie de Stichting Tandem (voorheen steunpunt mantelzorg).

3.1.2. Lacunes in beleid, kansen voor de Wmo

Het accent in het huidige beleid ligt vooral op het aanbod. Er is minder bekend over de werkelijke vraag naar aangepaste/toegankelijke woningen en over de vraag naar woningen voor kwetsbare groepen.

Toegankelijkheid van gebouwen en openbare ruimte is uitgangspunt van beleid in Haarlem. Toch blijkt in de praktijk dat Haarlem niet overal en altijd goed toegankelijk is voor mensen met een beperking. Losliggende tegels, een slecht wegdek, of obstakels maken dat ouderen en mensen met een rollator of rolstoel niet altijd makkelijk bewegen. Zintuiglijke gehandicapten ondervinden problemen met mobiliteit of bijvoorbeeld het bijwonen van vergaderingen. Ook openbare gebouwen zijn niet altijd (goed) toegankelijk voor mensen met een beperking.

Het voorzieningenpeil loopt in sommige delen van Haarlem terug. Dit vermindert de mogelijkheden voor het (blijven) meedoen. Uit de rapportages van de preventieve huisbezoeken aan ouderen blijkt dat zij voorzieningen als een supermarkt, een postkantoor en een bushalte het meeste missen.

Veel mensen met een beperking hebben een mantelzorger: een partner, kind of ander familielid die hen onbetaald en informeel verzorgt. De ondersteuning van mantelzorgers kan beter. Bijna 40% van de Haarlemse mantelzorgers zegt af en toe knelpunten te ervaren. Het steunpunt mantelzorg van Stichting Tandem kent geen structurele financiering, mantelzorgers komen vaak "te laat" in contact met ondersteuningsmogelijkheden. Er bestaat behoefte aan ondersteuning, voornamelijk informatie en advies gevolgd door vervangende zorg, financiële compensatie en afstemming met een betaalde baan.

Voor mensen met een beperking zijn kleine klusjes in en rond het huis een groot probleem. Voor de buurtconciërge van Stichting Kontext (die kleine klusjes doet tegen een eigen bijdrage van € 10,-) bestaat een lange wachtlijst en de buurtconciërge is alleen toegankelijk voor ouderen en mensen met een lichamelijke handicap.

3.1.3. Doelen

1. Beter aansluiten van vraag en aanbod woningaanbod voor kwetsbare groepen.
2. Het vergroten van de toegankelijkheid van de openbare ruimte en openbare gebouwen.
3. Het vergroten van de leefbaarheid van wijken en buurten door aanwezigheid van voorzieningen
4. Het verbeteren van de ondersteuning van mantelzorgers.
5. Ondersteunen van mensen met een beperking bij klussen in huis.
6. Versterken sociale structuur rondom mensen met een beperking.

3.1.4. Maatregelen

3.1.4.1. Beter aansluiten van vraag en woningaanbod voor kwetsbare groepen

De gemeente wil vraag en aanbod van het woningaanbod voor kwetsbare groepen beter laten aansluiten. Onderzoek moet uitwijzen hoeveel vraag en aanbod er is naar aangepaste en volledig toegankelijke woningen en naar woningen voor kwetsbare groepen. In dit onderzoek kan ook het groepswonen voor ouderen, de woonbehoefte peiling voor homoseksuele ouderen en het al dan niet realiseren van een Fokusproject (een woonvorm voor ernstig lichamenlijk gehandicapten) in Haarlem worden meegenomen.

Op basis van uitkomst van onderzoek bepaalt de gemeente of het aantal te realiseren (aangepaste) woningen moet worden aangepast en zo ja hoe. Met de corporaties worden afspraken gemaakt over het aantal op te plussen woningen en over het beschikbaar stellen van woningen voor kwetsbare groepen. In het kader van het Stedelijk Regionaal Kompas wordt onderzoek gedaan naar de behoeften aan woningen voor dak- en thuislozen, (ex) psychiatrische patiënten, verslaafden en ex-gedetineerden. Afstemming tussen diverse onderzoeken is noodzakelijk.

Voorstel nr. 3.1.4.1.		
Doel	Beter aansluiten van vraag en aanbod woningen voor kwetsbare groepen	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Onderzoek naar vraag en aanbod woningaanbod kwetsbare groepen, opstellen plan van aanpak en uitvoering.	Stadszaken, Afdeling WWZ	

3.1.4.2. Het vergroten van de toegankelijkheid van de openbare ruimte en openbare gebouwen

De gemeente brengt de knelpunten in de toegankelijkheid van de openbare ruimte en - gebouwen vanuit cliëntenperspectief in beeld met als doel de toegankelijkheid waar mogelijk te verbeteren. De gemeente ontwikkelt een nieuw instrument ontwikkelen dat knelpunten inventariseert: een zogenaamde "toegankelijkheidsschouw". Dat doet zij in nauwe samenwerking met belangenbehartigers van ouderen en lichamelijk gehandicapten (waaronder zintuiglijk gehandicapten). De schouw maakt deel uit van de wijkcontracten, te starten met de pilotwijken. Aan de hand van de schouw komt er een plan van aanpak voor het oplossen van de knelpunten.

Voorstel nr. 3.1.4.2.		
Doel	Het vergroten van de toegankelijkheid van de openbare ruimte en openbare gebouwen	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Opstellen knelpunten toegankelijkheid door middel van "toegankelijkheidsschouw" te starten met de pilotwijken, opstellen plan van aanpak en uitvoering.	Wijkzaken, Afdeling gebiedsmanagement	2008

3.1.4.3. Het vergroten van de leefbaarheid van wijken en buurten door aanwezigheid voorzieningen

De gemeente wil in kaart brengen welke behoefte er bestaat aan (maatschappelijke) voorzieningen en in welke mate ze beschikbaar zijn in wijken. Met als doel het verbeteren van de randvoorwaarden voor het zelfstandig wonen. Resultaat is het vaststellen van een "basispakket" van (maatschappelijke) voorzieningen en wijkgebonden voorzieningen. Deze laatste kunnen per wijk verschillen. Aan de hand van de uitkomst stelt de gemeente een plan van aanpak per wijk op. Het onderzoek wordt ondergebracht bij de nog op te richten "gebiedsteams". Deze teams, die bestaan uit vertegenwoordigers van de fysieke (waaronder de wijkregisseurs) en sociale beleidsterreinen, brengen per gebied in kaart welke (maatschappelijke) voorzieningen nodig zijn. Het onderzoek wordt vooreerst verricht in een of twee aandachtswijken in het kader van het wijkgericht werken. Het project sluit voor de inventarisatiefase aan bij het project "Onderzoek maatschappelijke voorzieningestructuur Haarlem 2007-2020". Hiermee wordt tevens de sociale pijler in de wijkaanpak versterkt.

Voorstel nr. 3.1.4.3.		
Doel	Het vergroten van de leefbaarheid van wijken en buurten door aanwezigheid voorzieningen	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Onderzoek voorzieningen in pilotwijk(en) door integrale gebiedsteams, opstellen plan van aanpak en uitvoering	Wijkzaken, Afdeling Gebiedsmanagement	

3.1.4.4. Het verbeteren van de ondersteuning van mantelzorgers

De beschikbaarheid van mantelzorg maakt vaak het verschil tussen thuis kunnen blijven wonen of opname in een instelling. Het doel van de ondersteuning is dat de mantelzorger zijn of haar mantelzorgtaken kan blijven vervullen en maatschappelijk kan blijven participeren. Om de doelstelling te kunnen vervullen zet de gemeente de volgende instrumenten in:

- Zorgdragen voor structurele financiering van Tandem (voorheen steunpunt mantelzorg). De regionale afstemming van de financiering verdient hierbij speciale aandacht. In de prestatieafspraken met Tandem vraagt de gemeente aandacht voor het inventariseren van knelpunten van mantelzorgers.
- De informatievoorziening over mogelijkheden voor ondersteuning van mantelzorgers verbeteren. Mantelzorgers dreigen vaak pas als het te laat is bij steunpunten voor mantelzorg aan te kloppen. Informatieverstrekking over ondersteuningsmogelijkheden, bijvoorbeeld via het loket, kan preventief werken. Ook valt te denken aan een informatiecampagne, bijvoorbeeld gericht op verwijzers (huisartsen, maatschappelijk werk, ouderenadviseurs, CIZ).
- Het vergroten van het aantal zorgvrijwilligers. De inzet van een zorgvrijwilliger die tijdelijk de taken van de mantelzorger overneemt, geeft de mantelzorger mogelijkheden om even op adem te komen. Hierdoor kan de mantelzorger het langer en beter volhouden. De digitale databank van vraag en aanbod van vrijwilligers (zie aldaar) kan hierin ook een rol spelen. Dit punt vereist een uitbreiding van coördinatietaken van Tandem.
- Het ontwikkelen van een institutioneel aanbod van respijtzorg. Er is op dit moment onvoldoende inzicht in de vraag van mantelzorgers en het aanbod van respijtzorg in zorginstellingen. Zorgaanbieders hebben zich bereid verklaard mee te willen denken over een gezamenlijke voorziening voor bijvoorbeeld vakantieopvang (aansluitend bij AWBZ functie "tijdelijk verblijf").
- Het zorgdragen voor een structurele financiering van het project Draagnet. Draagnet geeft informatie en advies met de inzet van casemanagers over hoe om te gaan met thuiswonende dementerenden. Draagnet is een samenwerkingsverband tussen Geestgronden, Tandem, Zorgbalans en Kontext (ouderenadviseurs). Zorgbalans neemt op dit moment de financiering voor zijn rekening. Via de overgekomen CVTM-gelden financiert de gemeente Zorgbalans deels voor deze taak. Er is geen structurele financiering voor Draagnet. Zorgbalans heeft te kennen gegeven de financiële last niet meer alleen te kunnen dragen. Omdat dit een belangrijk project is, komt de gemeente samen met partijen tot een structurele financiering.
- Onderzoek naar de mogelijkheden om een parkeervergunning te verlenen voor mantelzorgers die zorg verlenen aan burgers van Haarlem en op de auto zijn aangewezen. Het gaat om mantelzorgers die niet inwonend zijn bij de mantelzorgontvanger maar wel frequent mantelzorg verlenen.

- Ondersteunen van het platform belangenbehartiging mantelzorg. Dit is een regionale organisatie die de belangen van mantelzorgers vertegenwoordigt en allerlei activiteiten organiseert voor mantelzorgers.

Voorstel nr. 3.1.4.4.		
Doel	Het verbeteren van de ondersteuning van mantelzorgers	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Structurele financiering Tandem	Stadszaken, Afdeling WWZ	2008
Coördinatie financiering Draagnet	Stadszaken, Afdeling WWZ	2008
Ondersteuning belangenbehartiging mantelzorgers	Stadszaken, Afdeling WWZ	2008
Informatiecampagne	Stadszaken, Afdeling WWZ	
Vergroten aantal zorgvrijwilligers	Stadszaken, Afdeling WWZ	
Ontwikkelen institutioneel aanbod respijtzorg	Stadszaken, Afdeling WWZ	
Onderzoek verlenen parkeervergunning mantelzorgers	Wijkzaken, Afdeling BORGV	

3.1.4.5. Ondersteunen van mensen met een beperking bij klussen in huis

Een klussendienst voor mensen met een beperking en een minimuminkomen helpt hen om langer zelfstandig te laten wonen. De gemeente wil de Haarlemse klussendienst toegankelijk maken voor alle mensen met een beperking, bijvoorbeeld met de inzet van vrijwilligers. Voor tuinonderhoud kan aansluiting worden gezocht bij de tuiniersverenigingen. Mensen met een WWB uitkering kunnen vrijwillig worden geschoold om klussen uit te voeren. Het mes snijdt zo aan twee kanten.

Voorstel nr. 3.1.4.5.		
Doel	Ondersteunen van mensen met een beperking bij klussen in huis	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Toegankelijk maken van klussendienst voor alle mensen met een beperking, inzet van vrijwilligers en mensen met een WWB uitkering	Stadszaken, Afdeling WWZ	

3.1.4.6. Versterken sociale structuur rondom mensen met een beperking

Hulp zoveel mogelijk in de buurt organiseren met inzet van familie, burens, vrienden en kennissen. Dat is het principe van de Eigen Kracht conferentie. Een middel om ervoor te zorgen dat iemand met problemen in zijn eigen omgeving en met behulp van zijn eigen netwerk kan blijven wonen en participeren. In een Eigen Kracht conferentie worden familie, burens, vrienden en kennissen uitgenodigd om mee te denken over zijn of haar bijdrage om de problemen op te lossen. De Eigen Kracht conferentie komt oorspronkelijk uit Nieuw Zeeland en heeft zijn succes in de jeugdzorg bewezen. Stichting MEE is een pilot gestart met de Eigen Kracht conferentie voor een aantal van zijn klanten. De gemeente Haarlem wil hierin graag participeren met als doel te onderzoeken of de

conferentie als instrument is in te zetten voor het versterken van de sociale structuur bij doelgroepen zoals ouderen of mensen met een psychische beperking. De Eigen Kracht conferentie sluit goed aan bij het gedachtegoed van de Wmo en de civil society.

Voorstel nr. 3.1.4.6.		
Doel	Versterken sociale structuur rondom mensen met een beperking	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Participatie pilot MEE Eigen Kracht conferentie	Stadszaken, Afdeling WWZ	

Paragraaf 3.2 Werk en dagbesteding

Jose is 19 jaar en oriënteert zich op haar toekomst. Haar jeugd jaren laten een niet al te vrolijk beeld zien. Jose heeft schulden, haar opleiding niet afgemaakt en op haar familie hoeft ze niet te rekenen. Daar heeft ze geen contact meer mee. Ze is in haar jeugd mishandeld en woont sinds haar 15^e op straat. Sinds kort heeft Jose een dak boven haar hoofd. Ze slaapt in een pension. Dit is voor haar de plek om even tot rust te komen. Jose heeft recent een bijstandsuitkering aangevraagd en probeert nu vooral weer regelmaat in haar leven te krijgen. De mensen van het pension helpen haar daarbij. Samen met Jose bekijken ze wat ze met haar leven wil en waar mogelijkheden liggen. Een baan of een zelfstandige woning. Een kans om haar dromen mogelijk te maken.

Een van de belangrijkste dingen die bijdraagt aan meedoen is het hebben van betaald of onbetaald werk. Een zinvolle daginvulling draagt in hoge mate bij aan de zingeving en het gevoel van welbevinden. Juist kwetsbare groepen staan sneller aan de kant als het gaat om werk of andere vormen van dagbesteding. Dak- en thuislozen hebben zelden werk, verslaafden hebben een dagtaak aan scoren, ex-gedetineerden komen moeilijk aan een baan en de werkloosheid onder mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking is relatief hoog. Zo ook onder migranten en laaggeletterden en mensen met beperkingen ervaren belemmeringen bij het doen van vrijwilligerswerk. In deze paragraaf wordt naast werk en dagbesteding ook ingegaan op ontwikkeling en ontplooiing én op vrije tijd. Ontwikkeling en ontplooiing zijn een vorm van zinvolle daginvulling en geven daarnaast een middel om de kansen op werk te vergroten. Het kunnen meedoen in de vrije tijd is van groot belang, ook voor mensen met een beperking.

3.2.1. Wat doet de gemeente Haarlem op het gebied van werk en dagbesteding?

De afdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid geeft gestalte aan het re-integratiebeleid voor mensen met een Wwb-uitkering en niet-uitkeringsgerechtigden. Hierbij is betaald werk het belangrijkste doel. Als werk (nog) niet mogelijk is, zijn er mogelijkheden sociale activering in te zetten. Casemanagers begeleiden klanten, de gemeente koopt in modulaire vorm re-integratietrajecten in en er zijn mogelijkheden om sociale activeringstrajecten in te zetten voor mensen met een Wwb-uitkering die (nog) niet op de arbeidsmarkt kunnen participeren. Speciale aandacht is er voor dak- en thuislozen, mensen met een (ex) psychiatrische achtergrond en personen met verslavingsproblematiek. In het kader van het regionaal stedelijk kompas ontwikkelt de gemeente verder beleid gericht op deze groepen.

De gemeente is medeverantwoordelijk voor het toeleiden van jongeren naar werk of dagbesteding. Bij het ontbreken van scholing is de aansluiting met de arbeidsmarkt slecht. Daarom zet de gemeente flink in op het verbeteren van de startpositie in het onderwijs door voorschoolse educatie en het voorkomen van schooluitval. Een van de uitwerkpunten van de nota *Kiezen voor Jeugd* is een platform onderwijs en arbeidsmarkt dat de aansluiting tussen school en arbeidsmarkt moet verbeteren. Voor jongeren die toch werkloos (dreigen te) worden, wordt via de 'work-first' benadering langdurige uitval bestreden.

De Wet Inburgering geldt voor mensen die nieuw in Nederland komen, waaronder asielgerechtigden en voor allochtone inwoners, die al langer in Nederland verblijven en een bepaald taalniveau nog niet hebben behaald. Inburgeraars krijgen duale trajecten aangeboden waarin het leren van de taal is gekoppeld aan doelstellingen als werk, opleiding, maatschappelijke participatie, gezondheidsbevordering, ouderparticipatie, e.d.

Een deel van het beleid is gericht op laaggeletterden (75% van deze groep is werkloos). De gemeente probeert via diverse instanties de doelgroep te bereiken. Bijvoorbeeld via de afdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de gemeente, via Paswerk, via de Voedselbank, via diverse bedrijven en instellingen, zoals consultatiebureaus en bibliotheken. De gemeente werkt samen met ambassadeurs (mensen die eerder laaggeletterd waren en die beter hebben leren lezen en schrijven door scholing) om de groep te motiveren aan scholing deel te nemen. In het kader van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs zijn voor een periode van 3 jaar middelen voor 270 trajecten die worden ingekocht bij het ROC. De afdeling SoZaWe financiert voor de doelgroep Wwb-uitkeringsgerechtigden de scholingstrajecten. Via de provincie komt extra geld beschikbaar voor de werving van en voorlichting aan laaggeletterden.

De gemeente Haarlem heeft haar cultuurbeleid beschreven in de *Cultuurnota 2005-2008*. De rol van de gemeente op gebied van cultuur is het bieden van een basisinfrastructuur met een basisaanbod. Centraal staat het bieden van ruimte voor culturele bloei en topkwaliteit. Kunst en cultuur moeten voor alle Haarlemmers toegankelijk zijn. Om na te gaan of het kostenaspect een rol speelt bij cultuurparticipatie door mensen met een laag inkomen, krijgt deze groep in 2008 substantiële kortingen op toegangsbewijzen en culturele activiteiten. Alle houders van een HaarlemPas voor minima ontvangen bij hun pas cultuurcheques ontvangen.

De gemeente Haarlem voert een beleid dat erop gericht is recreatievoorzieningen toegankelijk en bereikbaar te maken voor iedereen. De gemeente werkt samen met verenigingen en stichtingen op het gebied van recreatie.

3.2.2. Lacunes in beleid, kansen voor de Wmo

Het algemene beleid van de gemeente – onder meer op het gebied van werving en selectie van eigen personeel - besteedt onvoldoende aandacht aan de positie van mensen met een beperking.

De groep mensen met een Wajong, een WAO/WIA- of WW-uitkering blijft voor de gemeente voor wat betreft de re-integratietrajecten buiten beeld. Het UWV is hier de aangewezen instantie om voor re-integratie zorg te dragen. Het UWV heeft geen taken ten aanzien van de maatschappelijke participatie van deze mensen. Het intensiveren van de samenwerking met het UWV om te komen tot integraal beleid op dit gebied, biedt kansen om deze mensen beter te betrekken bij de samenleving. Dit is in gang gezet. In samenwerking met de vrijwilligerscentrale kunnen deze mensen worden bereikt.

Het vrijwilligerswerk is niet altijd voldoende toegankelijk voor mensen met een beperking. Enerzijds kan dit zijn vanwege het feit dat er soms (fysieke) drempels zijn. Anderzijds omdat een deel van de groep een intensievere begeleiding vraagt, waarvoor de vrijwilligersorganisaties niet zijn toegerust. Een deel van het probleem komt ook voort uit onbekendheid van of angst voor bepaalde doelgroepen. De jurisprudentie rondom individuele voorzieningen, gevormd onder de Wvg, zegt dat voor vrijwilligers geen voorzieningen kunnen worden geregeld. Dit staat haaks op de doelstelling van stimulering van vrijwilligerswerk. Omgekeerd is de breedte van het vrijwilligerswerk in Haarlem nog weinig bekend. De organisaties kennen elkaar nog onvoldoende.

Voor laaggeletterden is het aantal van 270 trajecten over een periode van 3 jaar weinig, gezien het potentiële aantal van 15.000 Haarlemmers dat tot de doelgroep behoort. Nog niet overal binnen de gemeente wordt rekening gehouden met deze doelgroep. Half 2008 vindt een evaluatie plaats en wordt bezien of er moet worden geschoven in het scholingsaanbod onder de doelgroepen van volwassen educatie. Daarnaast is de aansluiting tussen het scholingsaanbod en de participatie in het algemeen en werk in het bijzonder nog onvoldoende. Een aanvullend, laagdrempelig aanbod op wijk- en buurtniveau is gewenst, waarbij gebruik gemaakt zou kunnen worden van digitale mogelijkheden in samenhang met computervaardigheidsaanbod.

3.2.3. Doelen

1. Belemmeringen wegnemen voor mensen met een beperking tot het doen van vrijwilligerswerk
2. Verlagen van het aantal laaggeletterden
3. Vergroten van het aantal mensen met een beperking met betaald werk.
4. Vergroten mogelijkheden dagbesteding voor mensen met een verstandelijke beperking
5. Creëren mogelijkheden voor werk en dagbesteding voor zeer kwetsbare mensen
6. Vergroten bekendheid recreatiemogelijkheden voor mensen met een lichamelijke beperking

3.2.4. Maatregelen

3.2.4.1. Belemmeringen wegnemen voor mensen met een beperking tot het doen van vrijwilligerswerk

De gemeente brengt in kaart in hoeverre er voor mensen met beperkingen belemmeringen zijn in het doen van vrijwilligerswerk. Het onderzoek vindt plaats onder de vrijwilligersorganisaties en de betrokkenen. In een plan van aanpak staat beschreven hoe deze belemmeringen kunnen worden weggenomen. Tevens wordt beschreven tot in welke mate de compensatieplicht zich uitstrekt tot het doen van vrijwilligerswerk.

Voorstel nr. 3.2.4.1.		
Doel	Belemmeringen wegnemen voor mensen met een beperking tot het doen van vrijwilligerswerk	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Onderzoek belemmeringen vrijwilligerswerk mensen met beperkingen, plan van aanpak en uitvoering	Stadszaken, Afdeling WWZ	
Onderzoeken mogelijkheden vrijwilligerswerk als onderdeel van compensatieplicht	Dienstverlening, Afdeling Individuele Ondersteuning en Voorzieningen	

3.2.4.2. Verlagen van het aantal laaggeletterden

Vanwege het risico op sociaal isolement van de groep laaggeletterden, verdubbelt de gemeente het aantal trajecten voor deze doelgroep tot 600 terwijl het bereik wordt vergroot. De gemeente doet onderzoek in hoeverre aanbod voor laaggeletterden met gebruik van ICT op buurtniveau kan worden gecreëerd.

Voorstel nr. 3.2.4.2.		
Doel	Verlagen van het aantal laaggeletterden	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Verdubbelen aantal trajecten voor laaggeletterden tot 600	Stadszaken, Afdeling WWZ	2008
Onderzoek, plan van aanpak en uitvoering mogelijkheden aanbod voor laaggeletterden op buurtniveau	Stadszaken, Afdeling WWZ	

3.2.4.3. Vergroten van het aantal mensen met een beperking met betaald werk

Te veel mensen blijven aan de kant staan waar het gaat om betaald werk. De gemeente Haarlem wil het aantal mensen vanuit kwetsbare groepen dat langdurig aan de kant staat verminderen. De gemeente geeft het goede voorbeeld en gaat diversiteitsbeleid (nog nadrukkelijker) opnemen in het gemeentelijke personeelsbeleid en in het beleid richting partners in de stad. Een onderdeel van het diversiteitsbeleid is gericht op stages en werkervaringsprojecten voor mensen met beperkingen.

Voorstel nr. 3.2.4.3.		
Doel	Vergroten van het aantal mensen met een beperking met betaald werk	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Diversiteitsbeleid opnemen in personeelsbeleid gemeente Haarlem	Afdeling Middelen en Services, Afdeling Personeel en Organisatie	
Diversiteitsbeleid opnemen in prestatieplannen, contracten en aanbestedingen	Stadszaken, Afdeling WWZ	

3.4.4.4. Vergroten mogelijkheden dagbesteding mensen met een verstandelijke beperking

Veel mensen hebben behoefte aan een zinvolle daginvulling maar staan nog teveel aan de kant. Dagbestedingsactiviteiten komen weinig voor binnen het reguliere werk, waardoor de scheiding tussen én onbekendheid met doelgroepen in stand blijft. Om mensen met een verstandelijke beperking ervaring te laten opdoen in dagbestedingsactiviteiten, voert de gemeente Haarlem binnen de eigen organisatie een pilot uit met mensen met een verstandelijke beperking.

Voorstel nr. 3.2.4.4.		
Doel	Vergroten mogelijkheden dagbesteding mensen met een verstandelijke beperking	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Opzetten en uitvoering gemeentelijke pilot dagbesteding voor mensen met een verstandelijke beperking	Stadszaken, Afdeling WWZ	

3.2.4.5. Mogelijkheden creëren voor werk en dagbesteding voor zeer kwetsbaren

Zeer kwetsbare mensen (zoals dak- en thuislozen, verslaafden en/of psychiatrische patiënten) hebben behoefte aan werk/dagbesteding dat op hun mogelijkheden en beperkingen is afgestemd. In het land zijn ervaringen opgedaan met verschillende vormen van op deze groepen afgestemd werk, zoals dagloonprojecten. Ook het opzetten van een uitzendbureau behoort tot de mogelijkheden. In het kader van het regionaal stedelijk kompas wordt dit verder uitgewerkt. Vanuit de Wmo wordt bewaakt dat deze projecten gelden voor de breedte van de doelgroep.

Voorstel nr. 3.2.4.5.		
Doel	Creëren mogelijkheden voor werk en dagbesteding voor zeer kwetsbare mensen	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Creëren van mogelijkheden voor werk en dagbesteding in het kader van regionaal stedelijk kompas	Afdeling Sozawe	2008

3.2.4.6. Vergroten bekendheid recreatiemogelijkheden voor mensen met een lichamelijke beperking

Haarlem kent een groot aantal recreatievormen, dat die ook voor mensen met een lichamelijke beperking toegankelijk is, zoals enkele kanoroutes en volkstuinen. Deze mogelijkheden van recreëren voor mensen met beperkingen zijn lang niet bij iedereen bekend. De gemeente brengt door middel van een publiciteitscampagne deze mogelijkheden onder de aandacht.

Voorstel nr. 3.2.4.6.		
Doel	Verbeteren bekendheid recreatiemogelijkheden voor mensen met een lichamelijke beperking	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Publiciteitscampagne bekendheid toegankelijke recreatievoorzieningen	Stadszaken, Afdeling ECMTR	

Paragraaf 3.3. Inkomen

Liesbeth zou wel een administratieve baan willen. In een winkel werken lijkt haar ook wel wat. Net als haar dochters is ze gek op mooie kleren. Het is lang geleden dat ze iets voor zichzelf heeft kunnen kopen. Haar buddy Gert helpt haar, zodat ze over een tijdje misschien weer eens kan winkelen. Eerst moeten haar geldzaken op orde zijn. Liesbeth heeft moeite de eindjes aan elkaar te knopen. Ze moet twee dochters van vier en zeven verzorgen van enkel een bijstandsuitkering. Haar schulden zijn hoog. Met Gert is ze onlangs een ochtend gaan zitten om de post open te maken. Dat had ze al tijden niet gedaan, want ze kon de rekeningen toch niet betalen. Het was vreselijk schrikken, maar Liesbeth is toch blij dat ze het gedaan hebben. Gert helpt structuur aan te brengen en bij hem schaamt ze zich niet. Hij helpt haar maar veroordeelt haar niet. Om terug in het werkende leven te komen, is Liesbeth aangemeld voor een intensief re-integratietraject. Binnenkort start haar intake. Ze is blij dat ze weer grip krijgt op haar situatie gaat ervoor. Met dat middagje winkelen in het vooruitzicht.

Inkomen is een voorwaarde om mee te kunnen doen. Een (te) laag inkomen belemmert mensen in hun mobiliteit. Het belemmert om mee te doen aan sociaal-culturele activiteiten of sport en daardoor in het aangaan van sociale contacten en verbanden. Naast een laag inkomen, hebben deze mensen soms schulden, waardoor ze nog minder te besteden hebben. Vooral mensen met een beperking zijn oververtegenwoordigd in de lage inkomenscategorieën. Mensen met een lichamelijke beperking leven vaak van een Wajong of Wao uitkering. Een groep ouderen leeft van een klein pensioen of heeft alleen AOW. Dak en thuislozen, verslaafden, ex-gedetineerden hebben vaak een bijstandsuitkering of helemaal geen reguliere inkomsten. Mensen met een verstandelijke beperking die zelfstandig wonen, leven vaak van een bijstandsuitkering, evenals mensen met psychiatrische problematiek. Onder de minima bevinden zich relatief veel eenoudergezinnen met kinderen.

Het belang van een voldoende besteedbaar inkomen is groot. Gemeenten hebben op dit terrein echter beperkte mogelijkheden. De hoogte van het minimumloon en van uitkeringen is onderwerp van landelijk beleid. De gemeente heeft wel taken op het gebied van armoedebestrijding en schuldhelpverlening.

3.3.1. Wat doet de gemeente Haarlem op het gebied van inkomen?

Het armoedebelief van de gemeente Haarlem is gericht op de doelgroep van mensen met een inkomen tot maximaal 115% van het bijstandsniveau. Het gaat om een groep van tussen de 12.000 en 13.000 inwoners. De gemeente Haarlem kent op dit moment een aantal inkomensondersteunende maatregelen die onder de Bijzondere Bijstand vallen: tegemoetkoming in schoolkosten, de Haarlem Pas, bijzondere bijstand, een collectieve zorgverzekering, een langdurigheidstoelage en een categorale regeling voor chronisch zieken en gehandicapten.

Daarnaast financiert de gemeente in het kader van armoedebestrijding sociale pensions voor dak- en thuislozen, maaltijdvoorziening van Tafeltje Dekje en levert een bijdrage aan Loket Haarlem voor aanvragen bijzondere bijstand. In de nota "*Minimabeleid 2008-2010*" is het beleid voor de komende jaren vastgelegd.

De Sociale Dienst werkt momenteel aan het opzetten van een formulierenbrigade. Klanten met een bijstandsuitkering krijgen scholing om andere mensen te helpen met het invullen van formulieren. Doel is tweeledig: mensen helpen met het invullen van formulieren en doorstroming naar een reguliere baan. Dit is vastgelegd in de genoemde nota Minimabeleid.

In het kader van schuldhulpverlening werkt de gemeente samen met Kontext. Mensen met schulden komen via allerlei kanalen binnen: welzijnsorganisaties, de Sociale Dienst, Brijder, GGD, maatschappelijk werk, Geestgronden, Vluchtelingenwerk etc. Schuldhulpverlening geeft advies, spreekt financiële regelingen met klanten af en verzorgt budgetbeheer. Klanten zijn vooral ouderen, dak- en thuislozen, klanten van de Sociale Dienst en mensen met psychosociale of psychiatrische problematiek. Op het gebied van schuldhulpverlening en schuldpreventie bereidt de afdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid een nota voor die in 2008 aan de raad wordt voorgelegd.

3.3.2. Lacunes in beleid, kansen voor de Wmo

Lacunes liggen er op dit moment op het gebied van schuldhulpverlening en -preventie: er zijn lange wachttijden en er zijn specifieke vormen van budgetbegeleiding nodig voor speciale doelgroepen (dak- en thuislozen, mensen met psychosociale / psychiatrische problematiek). Preventie van schulden en ondersteuning bij de administratie en budgetbeheer is voor deze groepen ook nodig. Verder is verbetering mogelijk bij de samenwerking tussen Voedselbank en schuldhulpverlening.

3.3.3. Doelen

1. Preventie van schulden en (nieuwe) huisuitzettingen
2. Klanten van de voedselbank vrij van schulden maken en houden
3. Versterking schuldhulpverlening door middel van vrijwilligers (buddy's).

3.3.4. Maatregelen

3.3.4.1. Preventie van schulden en (nieuwe) huisuitzettingen

Voor dak- en thuislozen en mensen met een psychosociale of psychiatrische beperking worden bijzondere vormen van budgetbegeleiding ontwikkeld. Deze mensen hebben behoefte aan een intensievere vorm van begeleiding op financieel terrein. Te denken valt aan een vorm van budgetbeheer waaronder het ontvangen van post en het beheer van het inkomen valt, maar ook (vrijwillige) hulp bij de administratie.

Voorstel nr. 3.3.4.1.		
Doel	Preventie van schulden en (nieuwe) huisuitzettingen	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Opzetten speciale vormen van budgetbegeleiding, uitvoering	Afdeling Sozawe	2008

3.3.4.2. Klanten van de voedselbank vrij van schulden maken en houden

Klanten van de Voedselbank hebben vaak schulden. Er zijn op dit moment geen vaste afspraken over doorverwijzing van de Voedselbank naar Schuldhulpverlening of andere vormen van ondersteuning bij het budgetbeheer. Het scholen van de vrijwilligers van de Voedselbank in het doorverwijzen naar Schuldhulpverlening en andere ondersteunende (vrijwilligers)organisaties kan ertoe bijdragen dat klanten van de Voedselbank schuldvrij worden en kunnen blijven.

Voorstel nr. 3.3.4.2.		
Doel	Klanten van de voedselbank vrij van schuldenvrij maken en houden	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Scholing vrijwilligers Voedselbank	Afdeling Sozawe	2008

3.3.4.3. Versterking schuldhulpverlening door middel van vrijwilligers (buddy's)

In verschillende plaatsen in het land is positieve ervaring opgedaan met (vrijwillige) hulp en ondersteuning aan mensen in een problematische schuldsituatie. Het gaat om een vorm van vrijwilligerswerk waarbij mensen gekoppeld worden aan 'buddy's' die hen begeleiden in het traject van schuldhulpverlening, leren omgaan met het beschikbare budget en gebruik maken van regelingen. In samenwerking met vrijwilligersorganisaties en de Voedselbank inventariseert de gemeente de behoefte aan buddy's en op basis daarvan stelt zij een plan van aanpak op.

Voorstel nr. 3.3.4.3.		
Doel	Versterking schuldhulpverlening door middel van vrijwilligers (buddy's)	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Inventariseren behoefte aan buddy's schuldhulpverlening, plan van aanpak en uitvoering	Afdeling Sozawe	2008

Paragraaf 3.4 Ontmoeten en verbinden

De heer Chadid kan niet lezen en schrijven. Hij is 67 jaar en woont alleen in een portiekflat zonder lift in Schalkwijk. Hij is teleurgesteld en eigenlijk voelt hij zich ook wel vaak alleen. Hulp vragen doet hij niet snel. Hij is vooral teleurgesteld in zijn kinderen die hem niet voldoende helpen. Zijn zoons wonen niet in Haarlem maar in Wageningen en kunnen er dus niet dagelijks voor hem zijn. Hij verlangt dat eigenlijk wel van ze. Hij heeft rugklachten en moet wel elke dag die trappen lopen. Daarom blijft hij vaak gewoon maar thuis. De heer Chadid is een trotse man, heeft moeite met het vragen van hulp. Laatst kwam er een jongeman van de gemeente op huisbezoek die hem wees op allerlei mogelijkheden dingen die er worden georganiseerd in het buurtontmoetingscentrum even verderop. Daar houden ze speciale middagen voor ouderen. Binnenkort gaat de heer Chadid toch maar eens kijken. Die jongeman komt binnenkort weer, om te bemiddelen in het vinden van een andere woning. Eentje met een lift.

Meedoen is ook: in contact treden met andere mensen. Een praatje maken in de buurt, met elkaar een buurtfeest organiseren, een boodschap doen voor de buurvrouw die slecht ter been is. Betrokkenheid bij de buurt waarin je woont, draagt bij aan een prettige leefomgeving. Het draagt bij aan de sociale samenhang en leefbaarheid van de buurt. Sociale contacten in de directe leefomgeving gaan ook eenzaamheid tegen. Daarom is ontmoeting en verbinding met anderen belangrijk. De gemeente wil de komende jaren een groter accent leggen op ontmoeten en verbinden en het vergroten van de leefbaarheid en sociale samenhang in buurten en wijken. De Wmo sluit hiermee aan bij het wijkgericht werken en kan het "sociale" element in het wijkgericht werken versterken.

3.4.1 Wat doet de gemeente op het gebied van ontmoeten en verbinden?

De gemeente Haarlem subsidieert welzijnsinstellingen die ontmoetingen tussen mensen organiseren. Dat varieert van collectieve activiteiten in de vorm van cursussen of inloopochtenden tot individuele huisbezoeken bij ouderen. Haarlem subsidieert ook een aantal (vrijwilligers)organisaties die ontmoetingsactiviteiten houden. Zoals de Zonnebloem die boottochten voor ouderen en gehandicapten organiseert. Of het Cliënten Belangen Bureau dat cursussen geeft aan mensen met een psychiatrische aandoening over hoe zij vriendschappen kunnen sluiten en onderhouden.

Eenzaamheid onder kwetsbare groepen (ouderen, mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking, psychische of psychosociale beperking) is een veel voorkomend probleem. Ouderen verliezen steeds meer mensen om zich heen. Ze zijn tegelijkertijd door verminderde mobiliteit minder in staat nieuwe contacten op te bouwen. Om de eenzaamheid van ouderen tegen te gaan bestaat het preventief huisbezoek aan ouderen. Alle ouderen van 75 jaar en ouder krijgen als zij dat willen bezoek van een vrijwilliger thuis die hen informeert over alle voorzieningen voor ouderen. Dan wordt ook een vragenlijst ingevuld die O&S verwerkt. De uitkomsten van dit onderzoek vormen input voor het op maat maken van het aanbod van de welzijnsorganisaties. Zij coördineren het preventief huisbezoek, de bezoeken zelf doen vrijwilligers.

Op het gebied van leefbaarheid is de gemeente op verschillende manieren actief. Leefbaarheid is een breed begrip: hieronder vallen veiligheidsaspecten maar leefbaarheid heeft ook betrekking op de inrichting van de openbare ruimte. In de wijkgericht werken aanpak gaat veel aandacht uit naar leefbaarheid.

3.4.2 Lacunes in beleid, kansen voor de Wmo

Op de vraag of mensen elkaar kennen in de buurt antwoordt ruim een derde van de bewoners (37%) dat dit niet het geval is. Minder dan de helft van de Haarlemmers (43%) zegt in een buurt te wonen met veel saamhorigheid, 41% zegt veel contact te hebben met andere buurtbewoners. Opvallend is dat 85% van de Haarlemmers zegt zich verantwoordelijk te voelen voor de leefbaarheid in de buurt. Minder dan de helft (46%) van de Haarlemse bevolking is tevreden over de ontmoetingsmogelijkheden in de buurt, zo blijkt uit de *Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor Haarlem 2007*. Ook uit de verschillende miniconferenties kwam naar voren dat mensen behoefte hebben aan ontmoetingsmogelijkheden in de buurt.

Eenzaamheid is een veel voorkomend probleem bij kwetsbare groepen. Uit de *Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor Haarlem 2007* blijkt dat 45% van alle Haarlemmers meerdere keren per week contact heeft met familie of vrienden. De groep 75 plussers heeft dit het minst: slechts 39%. Bijna een op de vijf mensen geeft aan dat hij niet voldoende contact heeft of wel meer contacten zou willen. Opvallend is dat van de ouderen (75+) slechts 11% dit vindt.

De (incidentele) financiering van het huisbezoek loopt eind 2007 ten einde. De Wmo biedt de kans het huisbezoek structureel in te passen in de prestatieafspraken met de welzijnsorganisaties. Bijna een derde van de Haarlemmers verricht vrijwilligerswerk, vooral in sport, recreatie en zorg/hulpverlening blijkt uit de *Leefbaarheidsmonitor*. Minder dan de helft van de vrijwilligers zegt knelpunten te ervaren. Het grootste knelpunt is de combinatie met andere verplichtingen.

Het vrijwilligerswerk speelt een belangrijke rol in het verbeteren van ontmoeting en sociale verbanden en het versterken van sociale cohesie in de buurt.

De nazorg aan ex-gedetineerden is een verantwoordelijkheid van de gemeente. Het gaat om begeleiding van mensen die uit de gevangenis komen naar een woning, een inkomen, scholing of werk en het onderhouden van sociale contacten. De nazorg is nog niet optimaal geregeld, niet in de laatste plaats omdat de rijksoverheid deze taak aan de gemeenten heeft overgedragen zonder de benodigde middelen beschikbaar te stellen. De financiën zijn dan ook nog onderwerp van gesprek tussen de VNG en het kabinet. Voor ex-gedetineerden zijn specifieke maatregelen nodig om hun plek in de samenleving (terug) te vinden.

3.4.3. Doelen

1. Het bevorderen van ontmoeting tussen verschillende (groepen) mensen.
2. Verminderen van eenzaamheid bij kwetsbare groepen.
3. Vergroten van de acceptatie van kwetsbare groepen.
4. Versterken van het vrijwilligerswerk.
5. Verbeteren terugkeer van ex-gedetineerden naar de maatschappij.

3.4.4. Maatregelen

3.4.4.1. Het bevorderen van ontmoeting tussen verschillende groepen mensen

De gemeente wil de ontmoeting van verschillende (groepen) mensen met elkaar stimuleren. Het gaat dan vooral om ouderen, jongeren en (oudere) migranten maar ook om mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking en om mensen met een psychiatrische of psychosociale problematiek. De gemeente wil de ontmoetingsmogelijkheden in buurten en wijken vergroten. Te denken valt aan het gebruik van multifunctionele ruimtes (buurthuizen, zorginstellingen, kerken), het neerzetten van fysieke voorzieningen zoals bankjes op straat, maar ook door het creëren of in standhouden van "natuurlijke" ontmoetingsplaatsen zoals de buurtsupermarkt (zie hiervoor ook de paragraaf over Zelfstandig blijven wonen). De gemeente gaat bewonersinitiatieven op het vlak van ontmoeten en verbinden krachtig ondersteunen. Onderzoek moet uitwijzen hoeveel vraag er op buurt- of wijkniveau is naar ontmoetingsplaatsen en naar welk soort. Uit het onderzoek komt een plan van aanpak voor de uitwerking, inclusief een te behalen resultaat. Het onderzoek wordt per wijk aangepakt en start in een nader te bepalen pilotwijk.

Voorstel nr. 3.4.4.1.		
Doel	Het bevorderen van ontmoeting tussen verschillende (groepen) mensen	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Onderzoek naar vraag en aanbod van ontmoetingsmogelijkheden in pilotwijk, plan van aanpak en uitvoering	Stadszaken, Afdeling WWZ	

3.4.4.2. Verminderen van eenzaamheid bij kwetsbare groepen

De gemeente wil de sociale contacten en daarmee de sociale verbanden van kwetsbare groepen vergroten. Naast het realiseren van de eerder genoemde ontmoetingsplekken in de wijk, intensificeert de gemeente de huisbezoeken aan ouderen en ontwikkelt huisbezoek aan mensen met een lichamelijke beperking.

Welzijnsorganisaties kennen ook het vriendschappelijk en ondersteunend huisbezoek. Ook vrijwilligersorganisaties bieden dit aan. Samen met deze organisaties stelt de gemeente een plan op om de huisbezoeken te intensiveren. Daarnaast daagt de gemeente welzijnsorganisaties en andere organisaties uit nieuwe vormen van huisbezoek en ontmoetingsmogelijkheden voor mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking te ontwikkelen. Ook vrijwilligersorganisaties kunnen hierin een rol spelen.

Veel klanten met een Wmo-voorziening zijn ouderen of mensen met een lichamelijke beperking. Een middel om sociale contacten te bevorderen is om - waar nodig, wenselijk en mogelijk - een vrijwilliger te koppelen aan iemand die een individuele vervoersvoorziening heeft (rolstoel, scootmobiel). Mensen met een vervoersvoorziening komen vaak de deur niet uit omdat ze niet alleen willen of kunnen bijvoorbeeld omdat ze iemand nodig hebben die de rolstoel duwt. Bij de aanvraag wordt standaard gevraagd of hieraan behoefte bestaat. Met vrijwilligersorganisaties worden afspraken gemaakt over het leveren van vrijwilligers.

Een laatste instrument is het verbeteren van informatie over activiteiten die gericht zijn op ontmoeting. Het gaat om het aanbod van de welzijnsorganisaties, maar ook van kerken, vrijwilligersorganisaties enzovoorts. Uit de miniconferenties met maatschappelijke organisaties is gebleken dat men elkaars aanbod niet of te weinig kent. De gemeente gaat dit knelpunt oplossen door het organiseren van een tweejaarlijkse informatiebijeenkomst voor professionals van maatschappelijke organisaties waarbij kennismaken met elkaars aanbod centraal staat.

Voorstel nr. 3.4.4.2.		
Doel	Verminderen van eenzaamheid van kwetsbare groepen	
Middelen	Initiatiefnemer	Termijn
Structurele inbedding in prestatieplannen welzijnsorganisaties van preventief huisbezoek aan ouderen	Stadszaken, Afdeling WWZ	
Actieplan intensivering huisbezoek ouderen en uitvoering	Stadszaken, Afdeling WWZ	
Actieplan ontwikkelen huisbezoek mensen met een lichamelijke beperking en uitvoering	Stadszaken, Afdeling WWZ	
Plan van aanpak verminderen eenzaamheid mensen met een verstandelijke of psychische beperking en uitvoering	Stadszaken, Afdeling WWZ	

Plan van aanpak en uitvoering koppelen vrijwilliger aan klant met vervoersvoorziening	Dienstverlening, Afdeling Individuele Ondersteuning en Voorzieningen	
Organiseren tweejaarlijkse informatiemarkt voor professionals inzake ontmoetingsactiviteiten	Stadszaken, Afdeling WWZ	

3.4.4.3. Vergroten van de acceptatie van kwetsbare groepen

Steeds meer mensen uit "kwetsbare groepen" zijn in de maatschappij komen te wonen. De omgeving accepteert deze nieuwe bewoners niet altijd zonder slag of stoot. Ook mensen met een lichamelijke beperking, dak - en thuislozen, verslaafden en ex-gedetineerden kampen met stigmatisering, vooroordelen en gebrekkige acceptatie. Door middel van voorlichtingscampagnes over de verschillende doelgroepen wil de gemeente Haarlem, samen met instellingen en belangengroeperingen van de doelgroepen, de acceptatie vergroten.

Voorstel nr. 3.4.4.3.		
Doel	Vergroten van de acceptatie van kwetsbare groepen	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Voorbereiding voorlichtingscampagne kwetsbare groepen en uitvoering	Stadszaken, Afdeling WWZ	

3.4.4.4. Versterken van het vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk is een belangrijk instrument om contact tussen mensen te versterken. De gemeente versterkt het vrijwilligerswerk de komende jaren door:

- Opstellen van een visie op het vrijwilligerswerk in Haarlem. In deze visie besteedt de gemeente onder meer aandacht aan doel en resultaat van het vrijwilligerswerk, rol en verantwoordelijkheid van de gemeente, uitgangspunten van subsidiebeleid en kwaliteitscriteria van de organisaties.
- Meer mensen bij het vrijwilligerswerk te betrekken. Het is nodig verschillende doelgroepen (jeugd, allochtonen, ouderen, mensen met een psychische beperking) op verschillende manieren te werven en te behouden. Het vereist ook diverse manieren van begeleiding.
- De gemeente Haarlem gaat als werkgever zelf het goede voorbeeld geven. In navolging van enkele grote bedrijven en andere gemeenten gaat de gemeente Haarlem in de arbeidsvoorwaarden vastleggen dat ambtenaren onder werktijd vrijwilligerswerk kunnen doen. Bijvoorbeeld op de jaarlijks Make a difference day (Madd), de nationale vrijwilligersdag.
- Professionaliseren van de bestaande vrijwilligersorganisaties. Vooral wordt ingezet op scholing door de Vrijwilligerscentrale in het werven van vrijwilligers. De Vrijwilligerscentrale heeft op dit gebied expertise waarvan andere vrijwilligersorganisaties van kunnen profiteren.
- Opzetten van een pilot voor een digitale vrijwilligersbank (met papieren versie) op buurtniveau waar vraag en aanbod voor vrijwilligerswerk elkaar kunnen vinden. Mensen willen vaak best iets doen voor hun buurtgenoten, maar weten niet wat. Mensen vragen uit zichzelf niet snel

aan "vreemden" om hulp. Een digitale vraag en aanbodbank kan hierin een samenbrengende rol vervullen.

- Versterken van de informatievoorziening over vrijwilligerswerk in Haarlem. Organisaties op het gebied van vrijwilligerswerk kennen elkaars aanbod onvoldoende, dat geldt ook voor potentiële klanten. Door het aanbod beter onder de aandacht te brengen van burgers en organisaties, kan vraag en aanbod beter bij elkaar worden gebracht. Dat kan via Loket Haarlem maar ook bijvoorbeeld door eens per jaar een vrijwilligersdag te organiseren waar alle organisaties zich presenteren.

Voorstel nr. 3.4.4.4.		
Doel	Versterken van het vrijwilligerswerk	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Opstellen visiestuk vrijwilligerswerk in Haarlem	Stadszaken, Afdeling WWZ	
Opstellen actieplan werven vrijwilligers en uitvoering	Stadszaken, Afdeling WWZ	
Vastleggen in arbeidsvoorwaarden vrijwilligerswerk in werktijd	Middelen en Services, Afdeling Personeel en Organisatie	
Professionaleren vrijwilligersorganisaties d.m.v. scholing door Vrijwilligerscentrale	Stadszaken, Afdeling WWZ	
Opzetten pilot digitale vrijwilligersbank op buurtniveau	Stadszaken, Afdeling WWZ	
Versterken van de informatievoorziening vrijwilligerswerk	Stadszaken, Afdeling WWZ	

3.4.4.5. Verbeteren terugkeer van ex-gedetineerden naar de maatschappij

Op 1 januari 2008 gaat de Wet Voorlopige Invrijheidstelling in. Hierdoor worden gedetineerden vervroegd vrijgelaten als zij zich aan afspraken over terugkeer in de samenleving houden. Ze accepteren bijvoorbeeld een verplichte casemanager. Onderdeel van het gemeentelijke nazorgtraject kan de inzet van "maatjes" zijn. Enkele voorbeelden laten zien dat het koppelen van een maatje aan een ex-gedetineerde in de eerste tijd na zijn of haar detentie heel goed werkt om het leven weer op de rails te krijgen.

Voorstel nr. 3.4.4.5.		
Doel	Verbeteren terugkeer van ex-gedetineerden naar de maatschappij	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Opstellen van plan van aanpak opzet maatjesproject voor ex-gedetineerden en uitvoering	Afdeling Veiligheid, Vergunningen en Handhaving	

Paragraaf 3.5 Gezondheid en preventie

Selim en Nuray Azdural zijn sinds kort trotse ouders van een zoon. Omer is tien maanden geleden geboren. Hij is het eerste kind van Selim en Nuray. Voor de zwangerschap liep alles in hun leven op rolletjes. Ze woonden heerlijk in hun huis net buiten het centrum, werkten in een betaalde baan en hebben een druk sociaal leven. Nuray is vrijwilliger in een Moedercentrum. Sinds de komst van Omer ging het bergafwaarts, vooral voor Nuray. Ze maakt moeilijk contact met haar zoon, heeft moeite met de verzorging en twijfelt veel over de opvoeding. Ze zijn het niet gewend om hulp te vragen, maar alleen komen ze er niet uit. Via contacten uit het Moedercentrum zijn de jonge ouders onlangs begonnen met een opvoedcursus. Gewoon in de wijk, met een paar andere ouders. Nu ze de drempel over zijn en hulp hebben geaccepteerd gaat het beter. Niet alleen met Nuray. Ook Selim heeft er baat bij de praktische tips die hij krijgt voor de opvoeding van zijn zoon. Ze willen beide het beste voor Omer.

Een goede gezondheid is een belangrijke voorwaarde om mee te doen in de samenleving. Mensen die (langdurig) ziek zijn, ervaren belemmeringen in werken of dagactiviteiten. Langdurig ziek zijn kan het inkomen beïnvloeden waardoor de belemmeringen kunnen toenemen. De sociaal economische status blijkt van grote invloed te zijn op de gezondheid. Een groot deel van het gezondheids(zorg)beleid is onderdeel van landelijk beleid. Preventie en gezondheidsbevordering, zowel lichamelijk als psychisch, behoren tot het gemeentelijk domein en vallen onder de Wmo. Ook het preventieve jeugdbeleid valt onder de Wmo.

3.5.1. Wat doet de gemeente Haarlem op het gebied van gezondheid en preventie?

De gemeenteraad heeft begin 2007 het *Gemeentelijk gezondheidsbeleid Haarlem 2007 – 2010* vastgesteld. In deze nota staan de kaders voor het gezondheidsbeleid voor jeugd, volwassenen en ouderen aangegeven.

De GGD Kennemerland bewaakt, beschermt en bevordert in opdracht van de gemeente de gezondheid van alle inwoners van Kennemerland. Belangrijke taken zijn het uitvoeren van de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV) en het verzorgen van een vangnet voor mensen die buiten de reguliere zorg vallen. De WCPV is met ingang van 2007 opgenomen in de Wmo.

De subsidies uit de AWBZ die betrekking hebben op de OGGZ (Openbare geestelijke gezondheidszorg) zijn overgeheveld naar de gemeente. Onder OGGZ wordt verstaan het opsporen van, bereiken van en hulp bieden aan kwetsbare mensen met problemen op meerdere terreinen (zoals schulden, verslaving en of psychische / psychiatrische problemen, sociaal isolement, vervuiling, werkloosheid).

Op het terrein van het jeugdbeleid ligt er de nota *Kiezen voor jeugd*. Deze nota beschrijft het gemeentelijk brede jeugdbeleid voor de komende jaren. De jeugd met opgroei problemen en de ouders met opvoedproblemen vallen onder het domein van de Wmo. De op te richten Centra voor Jeugd en Gezin bundelen de expertise op het gebied van opvoedingsondersteuning.

Op het gebied van sport onderhoudt de gemeente Haarlem subsidierelaties met Sport Support als hoofduitvoerder van het (breedte)sportbeleid. In 2002 is de nota *Ruimte voor Sport* vastgesteld met daarin de kaders voor de jaren 2002 – 2008. In de nota *Sportstimulering bij kwetsbare groepen* is het vergroten van deelname aan sport van kwetsbaren uitgewerkt. Deze nota sluit naadloos aan bij de doelstelling van de Wmo om de participatie van mensen met een beperking te vergroten.

De gemeente Haarlem besteedt in het kader van het milieubeleid aandacht aan de luchtkwaliteit. Om de concentraties fijnstof in de lucht te verminderen, is bij aanbestedingen van het openbaar vervoer de eis gesteld dat voertuigen op aardgas moeten rijden.

De toeleiding naar hulp en zorg voor kwetsbare mensen is een belangrijke taak in het kader van de gemeente. Voor volwassenen is dit geregeld binnen het Schakelstation en voor jeugdigen binnen het Vangnet Jeugd.

3.5.2. Lacunes in beleid, kansen voor de Wmo

Het *Gemeentelijk gezondheidsbeleid Haarlem 2007 – 2010* heeft geleid tot een aantal bestuursopdrachten. Zo moeten het verkleinen van de sociaaleconomische gezondheidsverschillen, het opstellen van integraal ouderenbeleid (waaronder een grootschalig onderzoek naar de gezondheidssituatie van ouderen) en jeugdbeleid worden uitgevoerd. Gebrek aan ambtelijke capaciteit maakt dat er aan deze eerste twee bestuursopdrachten (nog) geen uitwerking is gegeven. Dit geldt ook voor het thema bevorderen van een gezonde leefstijl (tegengaan van overgewicht, terugdringen overmatig alcoholgebruik). In de periode 2008-2011 gaat de gemeente

deze bestuursopdrachten uitvoeren. Om vervolgens het lokale gezondheidsbeleid te integreren in het Wmo-beleid.

De financiering van het Schakelstation is nog niet structureel geregeld en ook het Vangnet Jeugd (het schakelstation voor jongeren) is een voorziening zonder structurele financiering en verkeert op dit moment in de gevarenzone.

Een aantal van de OGGZ-subsidies alsmede de gelden voor de collectieve preventie geestelijke gezondheid zijn in 2007 vanuit de AWBZ overgeheveld naar de Wmo. In aparte nota's worden de kaders van het subsidiebeleid op deze gebieden voor de komende jaren worden beschreven.

Op het gebied van opvoedingsondersteuning is er de roep om laagdrempelig aanbod, bijvoorbeeld via Moedercentra of welzijnswerk. Vanuit de Wmo wordt het opzetten van de centra voor jeugd en gezin van harte ondersteund, de financiering is echter nog een probleem.

Depressie is een van de belangrijkste bedreigingen van de volksgezondheid. Ruim 5% van de bevolking lijdt aan een depressie. Depressies komen vaak voor in combinatie met angstklachten of -stoornissen en/of alcoholmisbruik. Een depressie heeft grote, negatieve gevolgen voor het leven van mensen die eraan lijden, hun omgeving en de samenleving als geheel. Er bestaan (vooral bij allochtonen en jongeren) veel onwetendheid en taboes over het fenomeen psychische klachten. Onderkenning van klachten door mensen zelf, hun omgeving en professionals vindt dan ook vaak in een (te) laat stadium plaats.

Om de participatie van (allochtone) jeugdigen te vergroten is betrokkenheid en participatie van de ouders een voorwaarde. De ouderbetrokkenheid van met name allochtone ouders in bijvoorbeeld het onderwijs is gering.

Het huidige jongerenwerk is onvoldoende, zowel qua huisvesting (er ontbreekt een structurele huisvesting) als qua inhoud van het jongerenwerk.

3.5.3. Doelen

1. Bevorderen van een gezonde leefstijl.
2. Preventie van psychische problemen.
3. Vergroten aanbod laagdrempelige opvoedingsondersteuning.
4. Vergroten betrokkenheid en participatie van (allochtone) ouders.
5. Beter begeleiden van (probleem)jongeren.
6. Een adequate structuur voor het toeleiden van zeer kwetsbare jeugdigen en volwassenen naar hulp en zorg.

3.5.4. Maatregelen

3.5.4.1. Bevorderen van een gezonde leefstijl

Om een gezonde leefstijl te bevorderen, is het nodig uitvoering te geven aan de voorstellen zoals opgenomen in de nota Gezondheidsbeleid.

Voorstel nr. 3.5.4.1.		
Doel	Bevorderen van een gezonde leefstijl	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Uitvoeren voorstellen Lokaal Gezondheidsbeleid	Stadszaken Afdeling WWZ	
Integreren lokaal gezondheidsbeleid in Wmo-beleid	Stadszaken Afdeling WWZ	

3.5.4.2. Preventie van psychische problemen

Door vroegere signalering kunnen de gevolgen van de psychische klachten worden beperkt. In dit geval bieden lichtere vormen van hulpverlening soelaas. De gemeente Haarlem kiest in het kader van preventie geestelijke gezondheidsproblemen voor de speerpunten preventie van depressie en vroegsignalering van psychische problemen.

Voorstel nr. 3.5.4.2.		
Doel	Preventie van psychische problemen	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Opstellen plan van aanpak preventie depressie en uitvoering	Stadszaken, Afdeling WWZ	2008
Opstellen plan van aanpak vroegsignalering psychische problemen en uitvoering	Stadszaken, Afdeling WWZ	2008

3.5.4.3. Vergroten aanbod laagdrempelige opvoedingsondersteuning

Op het terrein van de opvoedingsondersteuning wordt een heel palet aan voorzieningen aangeboden. Vooral vanuit allochtonen klinkt de roep om laagdrempelige opvoedingsondersteuning. De gemeente Haarlem gaat vijf centra voor jeugd en gezin opzetten. Deze centra hebben primair tot taak het bieden van opvoedings- en gezinsondersteuning. In het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) huizen ten minste de consultatiebureaus, de opvoedwinkel, de jeugdgezondheidszorg van 4 – 19 jaar en Bureau Jeugdzorg. Alle expertise op het gebied van opvoeding en gezinsondersteuning is hiermee gebundeld. Deze centra bieden ook de laagdrempelige opvoedingsondersteuning. Hierbij gaat extra aandacht uit naar vaders. Haarlem heeft een aantal Moedercentra die vooral allochtone moeders bereiken. Om deze groep nog laagdrempeliger te ondersteunen in de opvoeding, gaat de gemeente opvoedcursussen in de laagdrempelig aanbieden, onder meer in de Moedercentra. Zij kopen de expertise in bij de CJG's.

Voorstel nr. 3.5.4.3		
Doel	Vergroten aanbod laagdrempelige opvoedingsondersteuning	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Opvoedingsondersteuning faciliteren	Stadszaken, Afdeling JOS	
Binnen centra voor jeugd en gezin aandacht besteden aan positie vaders, waaronder allochtone vaders	Stadszaken, Afdeling JOS	

3.5.4.4. Vergroten betrokkenheid en participatie van allochtone ouders

Forum heeft projecten ontwikkeld om de ouderbetrokkenheid te vergroten en heeft daar inmiddels goede resultaten mee bereikt. In Haarlem kan in Schalkwijk hiermee gestart worden in samenwerking met de allochtone zelforganisaties, moskeeën en het onderwijs.

Voorstel nr. 3.5.4.4.		
Doel	Vergroten betrokkenheid en participatie van (allochtone) ouders	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Inzet project Forum in Schalkwijk	Stadszaken Afdeling JOS	

3.5.4.5. Beter begeleiden van (probleem)jongeren

De gemeente Haarlem wil ervoor zorgen dat jongeren een plek hebben waar ze naartoe kunnen gaan, waar ze de juiste begeleiding krijgen waarmee tegelijkertijd wordt voorkomen dat ze overlast gaan veroorzaken. De gemeente Haarlem gaat in samenwerking met welzijnsorganisaties het jongerenwerk versterken.

Het gaat om jongerenwerk dat (probleem) jongeren opzoekt met als doel problemen te signaleren en zo nodig de jongeren toe te leiden naar jongerencentra, sport, huiswerkbegeleiding, (vrijwilligers)werk, school, stage of hulpverlening. Samenwerking met het opbouw-, kinder- en tienerwerk is essentieel om zo vroeg mogelijk problemen te signaleren. Huiswerkbegeleiding (bijvoorbeeld door vrijwilligers, gecoördineerd door welzijnswerk) moet vast onderdeel worden van het aanbod van de welzijnsorganisaties.

Op het gebied van accommodaties is het nodig dat het stedelijk jongerencentrum Flintys' structureel wordt, dat de gemeente Prisma gaat uitbouwen tot een algemeen jongerencentrum voor Europawijk/Schalkwijk, dat Tienersociëteit Radar, jongerenopvang Meerwijk en Noord/noord structureel worden gemaakt en dat er in Oost voor tieners/jongeren een locatie komt.

Voorstel nr. 3.5.4.5.		
Doel	Beter begeleiden en opvangen van (probleem)jongeren	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Versterken van het jongerenwerk in de wijk	Stadszaken Afdeling JOS	

3.5.4.6. *Een adequate structuur voor het toeleiden van zeer kwetsbare jeugdigen en volwassenen naar hulp en zorg*

De toeleiding naar hulp en zorg voor kwetsbare mensen is een belangrijke taak in het kader van de gemeente. De financiering is op dit moment niet structureel geregeld. De gemeente gaat de financiering van het Schakelstation en Vangnet Jeugd structureel inbedden.

Voorstel nr. 3.5.4.6.		
Doel	Een adequate structuur voor het toeleiden van zeer kwetsbare jeugdigen en volwassenen naar hulp en zorg	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Financiering Schakelstation structureel inbedden	Stadszaken Afdeling WWZ	2008
Financiering Vangnet Jeugd structureel inbedden	Stadszaken Afdeling WWZ	2008

Paragraaf 3.6 Mobiliteit

Mevrouw de Bock is nu vier jaar weduwe. Sinds het overlijden van haar man voelt ze zich eenzaam. Na een druk en bewogen leven vol contacten is het nu vaak wel erg stil. Met haar tweeëntachtig jaar is dat ook niet zo gek. Veel vrienden en ook haar twee oudere zussen zijn gestorven. Mevrouw de Bock voelt zich verder nog goed. Het gaat allemaal niet meer zo snel, maar ze kan nog voor zichzelf zorgen en met Tafeltje Dekje eet ze elke dag gezond. Haar zoon en dochter leven nu het drukke leven dat zij vroeger had en komen niet elke dag langs. Wel vaak in het weekend, maar doordeweeks is het stil in huis. Die lege dagen zonder aanspraak vliegen haar soms aan. Ze is nu een paar keer meegegaan met de winkelbus voor oudere buurtgenoten. Vorige week naar het nieuwe winkelcentrum in Schalkwijk. En die week ervoor naar de markt in Haarlem-Noord. Heerlijk even wat aanspraak. En lekker etalages kijken.

Mobiliteit vormt een belangrijke voorwaarde voor meedoen aan de samenleving. Of het nu gaat om het doen van boodschappen, op bezoek gaan bij een vriendin of vrijwilligerswerk doen: je kunnen verplaatsen is van groot belang voor de kwaliteit van leven. Mensen met een beperking ondervinden vaak problemen met mobiliteit. Ouderen die niet goed ter been zijn, missen een bushalte in de buurt. Een groep ouderen en mensen met een fysieke beperking hebben, vanwege een slechtere fysieke conditie, speciale vervoermiddelen nodig zoals een rolstoel of scootmobiel. Of ze zijn aangewezen op collectieve vervoersystemen als de OV-Taxi. Anderen kunnen, bijvoorbeeld vanwege beperkte verstandelijke vermogens, niet alleen reizen en hebben begeleiding nodig. Ook inkomen kan een beperkende factor zijn, of het missen van voldoende kennis van de Nederlandse taal.

Er bestaat een wirwar aan speciale regelingen voor vervoer van mensen met een beperking. Gedeeltelijk is de gemeente verantwoordelijk (Wmo-compensatie en leerlingenvervoer), gedeeltelijk vallen de regelingen onder de AWBZ, de Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (Wia) en de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw). De rijksoverheid doet onderzoek naar de mogelijkheden van bundeling van het doelgroepenvervoer. De resultaten worden eind 2007 verwacht.

3.6.1. Wat doet de gemeente Haarlem op het gebied van mobiliteit?

De rijksoverheid streeft naar een grotere toegankelijkheid van het openbaar vervoer voor mensen met een beperking. Voor het stads- en streekvervoer is met lagere overheden afgesproken dat het streekvervoer in 2010 toegankelijk moet zijn voor iedereen. De treinen moeten in 2030 toegankelijk zijn.

De gemeente Haarlem draagt zorg voor een goed onderhouden infrastructuur van wegen en (fiets)paden. Binnen de huidige collegeperiode wordt achterstallig onderhoud op dit vlak ingelopen.

De provincie Noord-Holland is verantwoordelijk voor het openbaar (bus)vervoer in Haarlem. Met subsidie van de provincie is de gemeente hard bezig de bussen en de haltes rolstoeltoegankelijk te maken. Landelijk is afgesproken de halteperons op een hoogte van 18 centimeter te brengen. De bussen zijn al uitgerust met een lage vloer en een plank om het hoogte verschil te overbruggen, waardoor rolstoelen naar binnen kunnen rijden. In de bussen is plaats gereserveerd om rolstoelen vast te kunnen zetten. Om het instappen voor rolstoel- en rollatorgebruikers te vergemakkelijken hoort de gemeente de meeste haltes op. Dit gebeurt lijn voor lijn en zal zijn beslag in 2010 krijgen. Dit is een goed voorbeeld van inclusief beleid: algemene voorzieningen zijn zo aangepast dat er minder individuele voorzieningen nodig zijn.

Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV) voor ouderen en gehandicapten. Dit is van deur-tot-deur vervoer op afroep met auto's en busjes bestemd voor mensen met een beperking die niet met het openbaar vervoer kunnen reizen. De gemeente Haarlem is voor dit vervoer een samenwerking aangegaan met de provincie Noord-Holland. Onder verantwoordelijkheid van de provincie functioneert vanaf 1 juli 2004 het OV-taxi systeem, waarin het collectief vraagafhankelijk openbaar vervoer is gecombineerd met het CVV voor mensen die vanwege hun beperkingen niet van het reguliere openbaar vervoer gebruik kunnen maken.

Behalve het collectief vervoer voorziet de gemeente ook in individuele vervoersvoorzieningen zoals aangepaste fietsen en scootmobielen. Voor Wmo-cliënten met een minimuminkomen bestaat de "€ 49,- regeling", een subsidie voor het gebruik van de eigen auto. In specifieke gevallen is voor Wmo-cliënten financiële compensatie mogelijk voor een aanpassing aan de auto.

De gemeente subsidieert de Stichting Aangepast Vervoer, ook wel Rolmobiel genaamd. Rolmobiel is een vrijwilligersorganisatie die mensen in een rolstoel vervoert. Waar nodig bieden de vrijwilligers ook begeleiding, bijvoorbeeld bij een bezoek aan het ziekenhuis of het doen van boodschappen.

3.6.2. Lacunes in beleid, kansen voor de Wmo

Er zijn klachten over de punctualiteit van de OV-taxi. Uit klanttevredenheidsonderzoeken komt het functioneren van de OV-taxi als grootste knelpunt naar voren. Verstandelijk gehandicapten die in AWBZ instellingen wonen, zijn voor hun vervoer onder meer aangewezen op de OV-taxi. Voor bijvoorbeeld sport- en culturele activiteiten hebben zij behoefte aan groepsvervoer. Daarnaast zijn er vrijwilligersorganisaties die voor groepsactiviteiten gebruik maken van de OV-taxi. Het blijkt dat daarover de meeste klachten bestaan. Vooral ouderen gebruiken de OV-taxi vaak voor vervoer

naar winkelcentra. Een veelgehoorde klacht is dat zij na het winkelen lang moeten wachten op de OV-taxi.

In 2010 moet het openbaar busvervoer rolstoeltoegankelijk zijn. Dit vervoer is echter veelal gericht op snel vervoer in de spits. In enkele steden in Nederland (o.a. Arnhem en Alkmaar) is ervaring opgedaan met een zogenaamde "voorzieningslijn". Deze bus rijdt een route langs voorzieningen als verzorgingshuizen, scholen, winkels en het station. Alle haltes voor deze bus zijn aangepast voor rolstoelgebruikers, evenals de openbare ruimte eromheen. De bus heeft een ruimer "rijdschema" zodat er alle tijd is om mensen met een rolstoel in en uit de bus te helpen. Er kan ook iemand op de bus meerijden om mensen te begeleiden bij het in- en uistappen. De bus is niet spitsgericht, maar rijdt de hele dag in dezelfde frequentie. In Haarlem zou bijvoorbeeld lijn 2 hiervoor in aanmerking kunnen komen omdat deze lijn al veel voorzieningen aandoet en deels al deze functie vervult. Onderzoek moet uitwijzen welke aanpassingen noodzakelijk zijn aan bijvoorbeeld de route.

Bij de invoering van de Wmo zijn de bepalingen van de Wet voorzieningen gehandicapten overgenomen in de verordening individuele voorzieningen Wmo. De in de Wmo opgenomen compensatieplicht vereist echter een beleidsmatige heroverweging ten aanzien van de voorzieningen, met name die voor vervoer. Een voorbeeld hiervan is de mate waarin mensen met een beperking gestimuleerd of belemmerd worden om vrijwilligerswerk te doen (zie ook paragraaf 2, voorstel 1).

3.6.3. Doelen

1. Verbeteren mobiliteitsvoorzieningen voor mensen met een beperking.
2. Verbeteren openbaar vervoer voor mensen met een beperking door middel van een voorzieningslijn.
3. Het verbeteren van de bekendheid van de toegankelijkheid van het busvervoer.
4. Beleidsmatige heroverweging compensatieplicht Wmo.

3.6.4. Maatregelen

3.6.4.1. Verbeteren mobiliteitsvoorzieningen.

De gemeente Haarlem bekijkt of differentiatie in het aanbod van vervoer in de lacunes kan voorzien. Daarbij verkennen wij mogelijkheden naar kleinschalig vervoer door vrijwilligers, aanvullend op het aanbod van de Stichting Aangepast Vervoer. Binnen het bestek van de volgende aanbesteding voor het Collectief Vraagafhankelijk Vervoer gaat de gemeente Haarlem rekening houden met de resultaten van dit onderzoek.

Verder gaat de gemeente Haarlem onderzoeken of er behoefte bestaat aan een "winkelbus" voor ouderen. Deze bus zou op gezette tijden (bijvoorbeeld een keer in de week op marktdag) met ouderen die dat leuk vinden naar een winkelcentrum kunnen gaan. Behalve in vervoer voorziet de bus ook in ontmoeting met andere ouderen en biedt wellicht daardoor de mogelijkheid om samen te gaan winkelen. De winkelbus zou door vrijwilligers gereden kunnen worden.

Naast de bekende vormen van aangepast vervoer zijn er ook minder bekende vormen. Zo verhuurt het Rode Kruis rolstoelfietsen, Rolmobiel vervoert mensen in een rolstoel en de Zonnebloem organiseert vakanties en recreatieve activiteiten voor ouderen en gehandicapten. Bij fondsen en verenigingen als het Reumafonds, Vereniging Spierziekten Nederland en Hersenstichting kunnen mensen een aanvraag doen voor voorzieningen op het terrein van sport en recreatie. Samen met organisaties van ouderen en gehandicapten en Loket Haarlem gaat de gemeente deze mogelijkheden bij een breder publiek onder de aandacht brengen.

Voorstel nr. 3.6.4.1.		
Doel	Verbeteren mobiliteitsvoorzieningen	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Onderzoek naar specifieke mobiliteitsvoorzieningen voor groepen	Dienstverlening, Afdeling Individuele Ondersteuning en Voorzieningen	
Onderzoek naar opzetten winkelbus voor ouderen	Dienstverlening Afdeling Individuele Ondersteuning en Voorzieningen,	
Verbeteren informatievoorziening alternatieve vormen van aangepast vervoer	Dienstverlening Afdeling Individuele Ondersteuning en Voorzieningen,	

3.6.4.2. Verbeteren openbaar vervoer voor mensen met een beperking door middel van een voorzieningenlijn

De gemeente Haarlem wil het idee van de voorzieningenlijn verder onderzoeken met als doel het openbaar vervoer voor mensen met beperkingen te verbeteren.

Voorstel nr. 3.6.4.2.		
Doel	Verbeteren openbaar vervoer voor mensen met een beperking door middel van een voorzieningenlijn	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Opstellen en uitvoering plan van aanpak opzetten voorzieningenlijn	Wijkzaken, Afdeling BORGV	

3.6.4.3. Het verbeteren van de bekendheid van de toegankelijkheid van het busvervoer

Met een communicatieoffensief gaat de gemeente meer bekendheid geven aan het toegankelijk openbaar busvervoer.

Voorstel nr. 3.6.4.3.		
Doel	Verbeteren bekendheid toegankelijkheid openbaar bus- vervoer in Haarlem	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Bekendheid geven aan toegankelijk openbaar vervoer		

3.6.4.4. Beleidsmatige heroverweging compensatieplicht Wmo

Het voorzieningenbeleid van de gemeente Haarlem is beleidsarm overgegaan van Wvg naar Wmo. De Wmo schrijft voor dat de gemeente burgers met een beperking compenseren, de zogenaamde compensatieplicht. De vraag is hoe gaan we dit als gemeente invullen? Met name op het gebied van mobiliteit zijn er knelpunten: zo is de OV taxi op dit moment niet bedoeld voor recreatief vervoer of voor vervoer naar vrijwilligerswerk. Dit rijmt niet met het idee van de Wmo van meedoen aan de samenleving en van vraaggerichtheid. De gemeente wil dan ook de compensatieplicht beleidsmatig heroverwegen.

Voorstel nr. 3.6.4.4.		
Doel	Beleidsmatige heroverweging compensatieplicht Wmo	
Middel	Initiatiefnemer	Termijn
Compensatieplicht invullen met als uitgangspunten meedoen en vraaggerichtheid	Dienstverlening, Afdeling Individuele Ondersteuning en Voorzieningen	

4. Financiën

In de nota worden per paragraaf voorstellen gedaan voor lacunes in het bestaande beleid. De voorstellen voor 2008 worden gedekt binnen de budgetten die in de begroting 2008 beschikbaar zijn gesteld. De voorstellen hebben betrekking op de mantelzorg in de paragraaf Zelfstandig wonen, de voorstellen binnen de paragraaf Inkomen en de voorstellen op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg in de paragraaf Gezondheid en preventie. Daarnaast is voor de verhoging van het aantal trajecten voor laaggeletterden in paragraaf Werk en dagbesteding voor 2008 een subsidie beschikbaar voor Midden- en Zuid-Kennemerland en voor het maatjes project ex-gedetineerden en GSBIII bijdrage. Voor zover deze externe middelen tijdelijk zijn is ook de dienstverlening tijdelijk.

Voor de komende jaren zal als financieel kader het Wmo-budget van 2008 als plafond worden gehanteerd. De extra middelen die via de algemene uitkering boven dit plafond worden ontvangen, worden geormerkt voor de Wmo. Dit gedeelte van de algemene uitkering wordt pas toegevoegd aan het WMO budget, als via een expliciet voorstel het nut en noodzaak daartoe is aangetoond en nadat de raad, bij de integrale afweging, in de kadernota daartoe heeft besloten.

Verder zal de totale formatie die voor de WMO beschikbaar is (op dit moment 7 fte) uit het WMO budget moeten worden gedekt en is de huidige beleidscapaciteit, vanuit de gedachte dat het om de daadwerkelijke zorgverlening aan de burger gaat, de maximale formatieomvang voor de WMO.

Borging

In het eerste kwartaal van 2008 wordt een advies uitgebracht over de 'organisatorische' borging van de WMO nota. Dit vertaalt zich onder andere in de borging in de gemeentelijk organisatie qua rollen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden, het p&c instrumentarium, de administratie, de informatievoorziening en spelregels.

Bijlage 1 Vertaling voorstellen naar prestatievelden

Prestatieveld 1	Voorstellen	Programmaliijn
Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen wijken en buurten.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het vergroten van de leefbaarheid van wijken en buurten door aanwezigheid van voorzieningen. 2. Het bevorderen van ontmoeting tussen verschillende (groepen) mensen. 3. Vergroten van de acceptatie van kwetsbare groepen. 	<p>Zelfstandig blijven wonen.</p> <p>Ontmoeten en verbinden.</p> <p>Ontmoeten en verbinden.</p>

Prestatieveld 2	Voorstellen	Programmaliijn
Op preventie gerichte ondersteuning bieden aan jongeren met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Beter begeleiden van (probleem)jongeren. 2. Vergroten aanbod laagdrempelige opvoedingsondersteuning. 3. Vergroten betrokkenheid en participatie van allochtone ouders. 	<p>Gezondheid en preventie.</p> <p>Gezondheid en preventie.</p> <p>Gezondheid en preventie.</p>

Prestatieveld 3	Voorstellen	Programmaliijn
Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning.	Zie hiervoor de nota Loketontwikkeling.	Idem.

Prestatieveld 4	Voorstellen	Programmaliijn
Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Verbeteren van de ondersteuning van mantelzorgers. 2. Belemmeringen tot het doen van vrijwilligerswerk voor mensen met beperkingen in kaart brengen en waar mogelijk wegnemen. 3. Versterken van het vrijwilligerswerk. 	<p>Zelfstandig blijven wonen.</p> <p>Werk en dagbesteding.</p> <p>Ontmoeten en verbinden.</p>

Prestatieveld 5	Voorstellen	Programmalijn
<p>Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Beter aansluiten van vraag en woningaanbod voor kwetsbare groepen 2. Vergroten van de toegankelijkheid van de openbare ruimte en openbare gebouwen. 3. Ondersteuning van mensen met een beperking bij klussen in huis. 4. Versterken van de sociale structuur rondom mensen met een beperking. 5. Verlagen van het aantal laaggeletterden 6. Vergroten van het aantal mensen met een beperking met betaald werk. 7. Vergroten mogelijkheden dagbesteding voor mensen met een verstandelijke beperking. 8. Creëren mogelijkheden voor werk en dagbesteding voor zeer kwetsbare mensen. 9. Vergroten bekendheid recreatiemogelijkheden voor mensen met een lichamelijke beperking. 10. Verminderen van eenzaamheid van kwetsbare groepen. 11. Vergroten acceptatie van kwetsbare groepen. 12. Verbeteren terugkeer van ex-gedetineerden in de maatschappij. 13. Ouderen in staat stellen (samen) te winkelen. 14. Verbeteren van informatieverstrekking over alternatieve vormen van aangepast vervoer. 15. Verbeteren openbaar vervoer voor mensen met een beperking door middel van een voorzieningenlijn. 	<p>Zelfstandig blijven wonen.</p> <p>Zelfstandig blijven wonen.</p> <p>Zelfstandig blijven wonen.</p> <p>Zelfstandig blijven wonen.</p> <p>Werk en dagbesteding. Werk en dagbesteding.</p> <p>Werk en dagbesteding.</p> <p>Werk en dagbesteding.</p> <p>Werk en dagbesteding.</p> <p>Werk en dagbesteding.</p> <p>Ontmoeten en verbinden.</p> <p>Ontmoeten en verbinden.</p> <p>Ontmoeten en verbinden.</p> <p>Mobiliteit.</p> <p>Mobiliteit.</p> <p>Mobiliteit.</p>

Prestatieveld 6	Voorstellen	<i>Programmalijn</i>
Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Belemmeringen wegnemen voor mensen met een beperking tot het doen van vrijwilligerswerk (opnemen in compensatieplicht). 2. Verbeteren mobiliteitsvoorzieningen voor vervoer van groepen. 3. Beleidsmatige heroverweging compensatieplicht Wmo. 4. Koppelen vrijwilliger aan klant met vervoersvoorziening. 	<p>Werk en dagbesteding.</p> <p>Mobiliteit.</p> <p>Mobiliteit.</p> <p>Ontmoeten en verbinden.</p>

Prestatieveld 7	Voorstellen	Programmalijn
Maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en huiselijk geweld.	Op dit moment zijn hiervoor plannen in voorbereiding: het Stedelijk Regionaal Kompas en het plan van aanpak inzake huiselijk geweld. In het beleidsplan Wmo wordt daarom hierop niet ingegaan.	

Prestatieveld 8	Voorstellen	Programmalijn
Het bevorderen van de openbare geestelijke gezondheidszorg, met uitzondering van het bieden van psychosociale hulp bij rampen.	Een adequate structuur voor het toeleiden van zeer kwetsbare jeugdigen en volwassenen naar hulp en zorg.	Gezondheid en preventie.

Prestatieveld 9	Voorstellen	Paragraaf
Het bevorderen van verslavingbeleid.	Bevorderen van een gezonde leefstijl o.a. bestrijding van overmatig alcoholgebruik.	Gezondheid en preventie.

Voorstellen op overige terreinen

Terrein	Voorstellen	Programmalijn
Inkomen.	<ol style="list-style-type: none">4. Preventie van schulden en (nieuwe) huisuitzettingen5. Klanten van de voedselbank vrij van schulden maken en houden.6. Versterking schuldhulpverlening door middel van vrijwilligers (buddy's).	Inkomen. Inkomen. Inkomen.
Gezondheid.	<ol style="list-style-type: none">7. Preventie van depressie8. Verminderen van psychische problemen .	Gezondheid en preventie. Gezondheid en preventie.

**Bijlage 2 Jaarplan 2008 en prioritering 2009 – 2011 (volgt in
definitieve versie)**

Bijlage 3 Overzicht nota's en te ontwikkelen nota's

Overzicht beleidsnota's gemeente Haarlem.

- Startnotitie Beleidsvisie Wet Maatschappelijke Ondersteuning (MO/WMO 2007/38)
- Kiezen voor Jeugd (MO/OWG 2005/1314)
- Cultuurnota 2005-2008 (MO/Cultuur 2005/682)
- Kaderstelling invulling heroriëntatie welzijnswerk en taakstelling 2005-2008 (OWG 2005/278)
- Raamovereenkomst Transformatie Haarlemse Woonwijken (2007)
- Convenant Wonen 2007-2011 (SB/BD 2007/)
- Vervolghuisvesting bijzondere doelgroepen (SO/BD/2006/918)
- Woonvisie Haarlem 2006-2012 (SO/BD/2006/1)
- Regionale visie op het wonen in Zuid Kennemerland tot 2010 (SO/WON 2004/5)
- Minimabeleid 2008-2010 (PD/SZW 2007/171835)
- 'Niemand aan de kant' kadernota re-integratie 2006-2008 (PD/SZW 2006 / 426)
- Sportnota Ruimte voor Sport (MO/SR 2001/795)
- Sportstimulering voor kwetsbare groepen (MO/OWGS/ 2007/182192)
- Gemeentelijk gezondheidsbeleid Haarlem 2007 – 2010 (MO/OWG 2007/2010)
- Regie in de wijken (CS/SB/2005/24)
- Het wijkgericht werken aangescherpt (CS/SB/2006/43)
- OGGZ Convenant regio Midden en Zuid Kennemerland (2003)
- Startnotitie 'plan van aanpak maatschappelijke opvang 2007 – 2013' (MO/OWG 2007/119)
- Beleidsvisie harddrugverslaving (MO/OWG 2006/1300)
- Sterke Schakels (PD/ZV/2003/93)
- Leefbaarheids- en Veiligheidsmonitor Haarlem 2007

Nota's in ontwikkeling

- Regionaal/Stedelijk Kompas: plan van aanpak Maatschappelijke opvang Haarlem
- Visie en plan van aanpak huiselijk geweld regio Kennemerland
- Onderzoek maatschappelijke voorzieningenstructuur Haarlem 2007-2020

Te ontwikkelen nota's voortvloeiend uit het beleidsplan Wmo

- Visieontwikkeling op vrijwilligerswerk in Haarlem
- Beleidsnota's Gezondheidsbeleid op de terreinen integraal ouderenbeleid, gezondheidspreventie jeugd en gezondheidspreventie volwassenen
- Aanpassing verordening Wmo Voorzieningen als gevolg van beleidsmatige heroverweging compensatieplicht

Bijlage 4 Overzicht inspraak

Overzicht miniconferenties

- 14 april 2007: Bijeenkomst allochtone zelforganisaties
- 25 april 2007: Platform jeugd 0-12
- 26 april 2007: Platform jeugd 12 +
- 11 mei 2007: Miniconferentie mantelzorg
- 15 mei 2007: Miniconferentie zorgaanbieders
- 22 mei 2007: Miniconferentie ouderen en gehandicapten
- 1 juni 2007: Miniconferentie vrijwilligersorganisaties
- 11 juni 2007: Miniconferentie religieuze instellingen
- 15 juni 2007: Miniconferentie welzijn
- 15 juni 2007: Miniconferentie OGGZ
- 21 juni 2007: Miniconferentie huiselijk geweld
- 2 juli 2007: Miniconferentie werk en re-integratie
- Regulier overleg Wmo woningcorporaties

Overzicht burgerparticipatie

- 14 februari 2007: Stadsraadpleging over de Wmo-raad in oprichting
- 20 maart 2007: Eerste bijeenkomst klankbordgroep Wmo in oprichting
- 24 april 2007: Tweede bijeenkomst klankbordgroep Wmo in oprichting
- 6 juni 2007: Derde bijeenkomst klankbordgroep Wmo
- 11 september 2007: Vierde bijeenkomst klankbordgroep Wmo

Overzicht meedenkgroep gemeenteraad

- 5 juni 2007
- 3 juli 2007
- 25 september 2007

Schriftelijke reacties

De volgende schriftelijke reacties zijn binnengekomen:

- Gevraagd advies van de Wmo Raad (zie bijlage 6)
- Ongevraagd advies van de SAMS (zie bijlage 7)
- Ongevraagd advies van het COC Zuid Kennemerland
- Ongevraagd advies van de Nederlandse Vereniging voor Slechthorenden

Bijlage 5 Advies Wmo Raad en reactie college (in definitieve versie)

Bijlage 6 Advies Sams en reactie van college (in definitieve versie)

Bijlage 7 Overzicht omvang doelgroepen in Haarlem

Doelgroep	Aantal
Ouderen (65+) (1)	22.397
Mensen met een lichamelijke beperking (waaronder chronisch zieken) (2)	15.000
Mensen met een verstandelijke beperking (3)	1.015
Jeugd met opvoedingsproblemen (4)	4.972
Mensen met een psychische of psychosociale beperking (5)	1.450
Verslaafden (6)	Alcohol: 12.500 Cannabis: 625 Harddrugs: 375
Slachtoffers van huiselijk geweld (7)	639
Dak- en thuislozen (8)	300 – 400
Migranten (9)	34.603
Minima (10)	9.500
Vrijwilligers (11)	36.500
Mantelzorgers (12)	23.000
Laaggeletterden (13)	20.000
Ex-gedetineerden (14)	600
(Bewoners van) kwetsbare buurten (15)	26.000

(1) Bron: O&S gemeente Haarlem

(2) Gebaseerd op een landelijk percentage van 10% van de bevolking

(3) Gebaseerd op een landelijk percentage van 0.7 % van de bevolking

(4) Het totaalcijfer is gebaseerd op een doorvertaling van de cijfers die bekend zijn van de categorie van 0-4 jaar in Haarlem

(5) Gebaseerd op cijfers van mensen die in behandeling bij GGZ en Roods in 2004

(6) Bron: Beleidsvisie harddrugsverslaving Haarlem (2005)

(7) Dit cijfer geeft het aantal aangiftes in 2006 weer. Landelijk onderzoek wijst uit dat 40% van de bevolking ooit te maken heeft gehad met huiselijk geweld, voor Haarlem zou dat 58.800 mensen betekenen.

(8) Bron: Stedelijk Regionaal Kompas

(9) Bron: O&S gemeente Haarlem

(10) Bron: O&S gemeente Haarlem

(11) Bron: O&S gemeente Haarlem

(12) Bron: O&S gemeente Haarlem

(13) Bron: onderzoek Stichting Cinop in opdracht van de gemeente Haarlem

(14) Bron: afdeling Veiligheid. Dit getal kan dubbelingen bevatten omdat iemand vaker gedetineerd kan zijn geweest.

(15) Dit is een grove schatting op basis van het aantal inwoners van de vijf pilotwijken in het kader van het wijkgericht werken.

Bijlage 8

Lijst van afkortingen

Afdeling JOS	Gemeentelijke afdeling Jeugd, Onderwijs, Sport
Afdeling O&S	Gemeentelijke afdeling Onderzoek en Statistiek
Afdeling WWZ	Gemeentelijke afdeling Wonen, Welzijn, gezondheid en Zorg
Afdeling DV	Gemeentelijke hoofdafdeling Dienstverlening
Afdeling Sozawe	Gemeentelijke hoofdafdeling Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Afdeling BORGV	Gemeentelijke afdeling Beheer Openbare Ruimte, Groen en Verkeer
Afdeling ECMTR	Gemeentelijke afdeling Economie, Cultuur, Monumenten, Toerisme en Recreatie
AOW	Algemene Ouderdomswet
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BOS	Buurt Onderwijs Sport
BU	Buitengewone Uitgavenregeling
CBB	Cliëntenbelangenbureau
CIOS	Centraal Instituut Opleiding Sportleiders
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
CJG	Centra voor Jeugd en Gezin
CVTM	Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
HH	Hulp bij het huishouden
ISP	Informatie Steunpunt Psychiatrie
Madd	Make a difference day
OGGZ	Openbare geestelijke gezondheidszorg
OPH	Ontwikkelings Programma Haarlem
OV	Openbaar vervoer
PGB	Persoonsgebonden budget
RMO	Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling
ROC	Regionaal Opleidingen Centrum
SAMS	Stedelijke Adviesgroep Multiculturele Stad
Tbu	Tegemoetkomingsregeling bijzondere uitgaven
UVV	Unie van Vrijwilligers
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VWC	Vrijwilligers Centrale
Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
WAO	Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering
WCPV	Wet collectieve Preventie Volksgezondheid
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
WIA	Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wvg	Wet voorzieningen gehandicapten
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
Wwb	Wet werk en bijstand

**Bijlage 9 B&W nota Subsidies B&W nota Subsidies en OGGZ (in
definitieve versie)**

Bijlage 10 B&W nota Raad op maat (Loketontwikkeling) (in definitieve versie)